

2011-05-05

Verksamhetsinriktning och Budget för GR år 2012

Göteborgsregionens
kommunalförbund

Index

Arbetsmarknadspolitik i förändring	9	Politisk styrning	7
Balansbudget och nyckeltal 2011–2012	33	Psykisk hälsa	21
Barns och ungdomars välbefinnande	21	Samarbete inom sjukvården.....	16
Bostadsbyggande.....	14	Samarbete med högskolan	18
Budgetöversikt åren 2010–2012	30	Skola–arbetslivssamarbete	27
Den kunskapsbaserade socialtjänsten	17	Socialt hållbar utveckling.....	16, 20
Det öppna utbildningslandskapet	28	Strategiska utvecklingsfrågor för GR	5
Ensamkommande barn och unga.....	18	Tidplan.....	6
EU- och det internationella perspektivet.....	8	Transportinfrastruktur	14
EU-arbetet	11, 17	Tydlig återhämtning på arbetsmarknaden men osäker	9
Forskning och utveckling för stärkt samarbete kring gränssnittsfrågor	20	Ungdomar	11
Främjande förebyggande och tidiga insatser för barn och unga	18	Uppläggning av budgetarbetet	6
God äldreomsorg	21	Validering och vuxenutbildning	11
GR – en samverkansorganisation.....	4	Vattenvård och vattenförsörjning	14
GR inför 2012	4	Vård- och omsorgscollegge	17
GRo – Organisatorisk utveckling i Göteborgsregionen ..	18	Vägar till arbete och sysselsättning	20
GRs kommungemensamma arbete för att främja nyanländas etablering på arbetsmarknaden	19	Västbus.....	18
GRs uppdrag	7	Äldres välbefinnande.....	21
Gränssnitt kommun och stat.....	11	Övergång från överskottsyrken till bristyrken	11
Grön- och blåstruktur	14		
Göteborgsregion med växtvärk	10		
Hållbar utveckling	8		
Hälsa bland kommunanställda.....	12		
Internt och externt samarbete.....	16		
Kommunernas årsavgift till GR.....	32		
Kommungemensam plattform för nyanlända flyktingar	12		
Kompetensutveckling	8, 12, 18		
Kompetensutveckling för pedagoger och skollärare	27		
Kompetensutveckling genom samlad erfarenhet och vetenskap.....	21		
Kretslopp	15		
Luft- och miljövårdsarbete	15		
Läromedelssamverkan	26		
Medborgarkraft och delaktighet	20		
Missbruk och beroende	21		
Nationell IT-strategi för vård och omsorg/ eHälsa	17		
Näringsliv.....	14		
Nätverksbyggande	8		

Förslag till Verksamhets- inriktning och Budget för GR år 2012

<i>För en hållbar utveckling i ett storstadsperspektiv.....</i>	<i>4</i>
<i>Utgångspunkter för budgetprocessen 2012</i>	<i>6</i>
<i>Om GR</i>	<i>7</i>
<i>Styrgruppen för arbetsmarknad</i>	<i>9</i>
<i>Styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad</i>	<i>13</i>
<i>Styrgruppen för sociala området</i>	<i>16</i>
<i>Utbildningsgruppen</i>	<i>23</i>
<i>Resursfördelning.....</i>	<i>30</i>

För en hållbar utveckling i ett storstadsperspektiv

GR inför 2012

Göteborgsregionen utvecklas alltmer mot en funktionell stadsregion, där Göteborgs roll som tillväxtmotor för utvecklingen är central.

En utgångspunkt för bedömning av viktiga strategiska frågor är den aktuella befolkningsutvecklingen i landet. Arena för tillväxt, som är ett samarbete mellan Swedbank, ICA samt Sveriges kommuner och landsting, ger årligen ut en rapport över befolkningsmönster och förutsättningar för tillväxt i landets kommuner. De senaste två decennierna har polariseringen mot befolkningsmässigt starka regioncentra fortsatt och särskilt mot storstadskommuner.

Under perioden 1990–2009 växte de tre tjänsteinensiva storstadskommunerna Stockholm (+ 23 %), Göteborg (+ 17 %), och Malmö (+26 %). Även större städer med universitet och högskolor, som Umeå, Lund och Linköping, uppvisar en stark befolkningsstillväxt under denna period. Utvecklingen i kranskommunerna till dessa storstäder var fortfarande stark men inte lika positiv som de föregående 20 åren.

Den viktigaste drivkraften bakom befolkningskoncentrationen till storstäder och större städer är sedan mitten av 1990-talet den tilltagande struktur-omvandlingen av ekonomin. I en ökad internationell konkurrens tvingas företag att rationalisera och efter 1990-talskrisen följde en permanent högre arbetslöshetsnivå i stora delar av landet.

Storstadsområdena har varit relativt bättre rustade för en anpassning till nya förutsättningar genom ett mer differentierat näringsliv, etablering av nya högskolor samt satsningar på kunskapslyft och andra insatser för att höja kunskapsnivån. Det sker också en förskjutning i tillväxten mot tjänstenäringsarna där kunskapskapital är den viktigaste produktionsfaktorn.

Denna utveckling, som är kontaktintensiv, gynnas av de täta miljöer som finns framförallt i storstäderna och i viss mån i andra större städer.

Storföretagen i Västsverige är förknippade med Göteborg och välkända internationellt, och det finns ett betydande imagekapital uppbyggt i namnet. Göteborg är också landets mest populära studiestad.

Som konstateras ovan växer storstadsområdena, men i olika takt, i första hand beroende på hur väl området lyckats hantera sin regionförstoring. Göteborgsregionen behöver en snabb förbättring av infrastrukturen för att komma i nivå med de andra storstadsområdena. Det Västsvenska trafikinfrastrukturpaketet är en bra början men behöver kompletteras med bättre tågförbindelser med Trollhättan, Borås och Varberg.

GR – en samverkansorganisation

Samverkansidén kommer till uttryck på flera sätt; Inom områden som är kommunövergripande, t.ex. trafikinfrastruktur, miljö, hälsa, kultur, arbetsmarknad, integration, IT-infrastruktur, kompetens- och utbildningsfrågor samt vissa internationella uppdrag har GR via styrgrupper och tjänstemannanätverk en naturlig och viktig samordningsuppgift.

En annan viktig del av kommunal samverkan är där GR kan medverka till mer rationella och kostnadseffektiva lösningar. Detta kommer till uttryck särskilt inom skolområdet. Sedan flera år görs jämförelser av tio olika nyckeltal mellan de tre storstadsregionerna. I 2009 års undersökning framkommer bland annat att Göteborgsregionen har högst andel behöriga elever till gymnasieskolan, lägst kostnad för förskoleklass och grundskola samt lägst kostnad för gymnasieskola. Gemensamma läromedelsupphandlingar, etablerandet av gemensam praktikplatsförmedling är andra exempel som sparar miljoner till medlemskommunerna varje år.

Ett annat område där GR har ett viktigt uppdrag åt kommunerna rör samarbetet med andra intressenter, som Västra Götalandsregionen (VGR), andra kom-

municipalförbund, Västkom, Göteborg & Co, Business Region Göteborg (BRG) med flera. Här innebär uppdraget vanligtvis att företräda ett GR-perspektiv. I detta sammanhang finns också kontakter och erfarenhetsutbyte med de andra storstadsområdena kring samhällsfrågor som är specifika för storstäder och där flera olika aktörer är involverade. Exempel på sådana frågor är ungdomars möjligheter att komma in på arbetsmarknaden samt infrastruktur och boendefrågor.

Strategiska utvecklingsfrågor för GR

En viktig utgångspunkt för Göteborgsregionens utveckling är det beslut om ”Uthållig tillväxt - mål och strategier med fokus på hållbar regional struktur”, som förbundsstyrelsen antog 2006.

Följande mål fastställdes;

- Vi vill stimulera en fortsatt befolkningstillväxt och samtidigt ta vara på de möjligheter en fortsatt regionförstoring ger,
- Vi vill stärka de kvaliteter som gör att alla vill bo, leva och verka i Göteborgsregionen,
- Vi vill skapa en stark och långsiktig hållbar regional struktur som utgår från storstadsområdets möjligheter,
- Vi vill utveckla en långsiktig hållbar infrastruktur med en attraktiv kollektivtrafik,
- Vi vill fördjupa samarbetet ytterligare mellan alla inblandade aktörer.

Tillväxt- och hållbarhetsperspektiven är grunden för utveckling av samhällsbyggnadsområdet. Här behövs en samlad utveckling av kommunernas översiktsplanarbete för att ge stöd åt boendepanering och den strukturbild för Göteborgsregionen som förbundsstyrelsen beslutade om i maj 2008. 2009 beslutade också förbundsstyrelsen att tillsammans med sex parter, däribland Chalmers och Göteborgs Stad, ge stöd åt Mistra Urban Futures med att bygga upp ett centrum i Göteborg för hållbar stadsutveckling. Hållbarhets- och kretsloppstanken kommer att vara vägledande för kommunernas behov av miljösamverkan kring vatten, avlopp, avfall och andra miljöfrågor.

Men tillväxtperspektivet har också betydelse för välfärdsområdet. Företagens konkurrensförmåga och växande skattebaser är en förutsättning för en god standard på välfärden. Inom styrgrupperna för arbetsmarknad, sociala frågor och utbildning har dessa uppdrag och aktiviteter närmare preciserats. Många välfärdsuppdrag utförs alltmer i andra former än i egen regi. Medborgarperspektivet, att själv kunna

välja, ställer krav på kommunerna att sätta kvalitetskrav på verksamheten, följa upp och kontrollera utförandet. Inom GR blir det viktigt att uppmärksamma kvalitetsskillnader i de tjänster som kommunerna tillhandahåller. När det gäller kvalitet inom välfärdsområdet vet vi, bland annat genom SKLs Öppna jämförelser inom skola och äldreomsorg, att minst lika viktigt som ekonomiska resurser, är sådana faktorer som medarbetares kompetens och motivation samt ett engagerande ledarskap. Vi behöver en jämn och hög kvalitetsnivå på våra välfärdstjänster och en socialt hållbar utveckling för att Göteborgsregionen ska vara ett attraktivt område för företagsetableringar och boende.

Gemensamma satsningar på utbildning och kompetensutveckling är centrala inslag i ett välfärdssamhälle, i syfte att ge människor goda förutsättningar att möta både vardags- och arbetslivets krav. Satsningar på livslångt lärande är en garant för medborgarkraft, bärkraft och konkurrenskraft, för fortsatt utveckling av ett demokratiskt samhälle. Kraven på förnyelse, ökad effektivitet och kvalitetsförbättringar i utbildningssystemen är höga. Det är mot denna bakgrund regional samverkan och interkommunalt samarbete på utbildningsområdet ska ses. Det bidrar sammantaget till både högre kvalitet och bättre kostnadseffektivitet.

Vi är på väg emot E-samhället. Morgondagens offentliga förvaltning kommer att kännetecknas av en ny tillgänglighet och utbyggda självbetjäningstjänster. Detta har redan genomförts i t.ex. bankverksamhet och inom daglig varuhandel. Modern IT-teknik gör olika kommunala tjänster tillgängliga över Internet. Denna utveckling har inletts inom vård- och omsorgsområdet i ett nära samarbete mellan de 49 kommunerna via GR och övriga municipalförbund samt Västkom tillsammans med VGR. Samarbetet kommer sannolikt att förstärkas genom en gemensam organisation för drift av system men också genom att samarbetet av rationella och ekonomiska skäl utvidgas till andra kommunala verksamheter. ●

Utgångspunkter för budgetprocessen inför 2012

Uppläggning av budgetarbetet

GRs förbundsfullmäktige ska före utgången av september månad fastställa budgeten för kommande år. För att få en delaktighet och ett brett engagemang ges medlemskommunerna möjlighet att lämna synpunkter på verksamhetsinriktnings- och budgetförslaget (samrådsunderlaget). För budgetprocessen 2012 har de politiska styrgrupperna under hösten 2010 utarbetat förslag till verksamhetsinriktning inom respektive område, med utgångspunkt från en analys av inriktningen på verksamheten 2011. Efter ställningstagande i förbundsstyrelsen den 11 februari 2010 genomförs samrådet med kommunerna under våren. När kommunerna inkommit med sina synpunkter beslutar förbundsstyrelsen om verksamhetsinriktning och budget 6 maj. Förbundsfullmäktige fastställer budgeten den 8 juni 2011.

Tidplan

Följande datum gäller 2011 för behandling av verksamhetsinriktning och budget 2012:

Datum Vad händer?

27 jan	Utskick till förbundsstyrelsen och kommunerna av presidietts förslag till samrådsunderlag och budget 2012.
11 feb	Förbundsstyrelsen beslutar om samrådsunderlaget.
1 apr	Synpunkter till GR från kommunerna.
18 apr	Presidiet tar ställning till budgetförslaget.
6 maj	Förbundsstyrelsen beslutar om förslag till verksamhetsinriktning och budget.
8 juni	Förbundsfullmäktige fastställer budget och medlemsavgift.

Om GR

GR är en samarbetsorganisation för 13 kommuner i Västsverige som tillsammans har ca 930 000 invånare. Högsta beslutande organ är förbundsfullmäktige som sammanträder en gång per år. Den löpande verksamheten styrs av förbundsstyrelsen som består av politiska representanter från respektive kommun. Verksamheten (exkl transfereringar) finansieras till viss del genom årsavgifter från kommunerna (15,6 procent), medan huvuddelen (84,4 procent) finansieras genom intäkter från kurser, konferenser, utredningsarbete, sambruk, forskningsuppdrag m.m. GR har en årsomsättning på cirka 268 mkr (2012).

GRs uppdrag

GR är ett kommunalförbund som även har kommunförbundsuppgifter. Som kommunalförbund är GR en offentligrättslig form för frivillig samverkan mellan kommuner och denna form för samverkan regleras i kommunallagen (3 kap, §§ 20–28). Som kommunförbund är GR en intresseorganisation som för kommunernas räkning bevakar rena intressefrågor.

Förbundets uppgifter regleras i förbundsordningen som fastställs av förbundsmedlemmarnas fullmäktige. Enligt förbundsordningen har förbundet till ändamål att som organ för Göteborgsregionen tillvarata medlemskommunernas intressen samt främja deras samverkan och ge dem service. GR ska stödja och utveckla den kommunala självstyrelsen. Förbundet ska också genom samhällsplanerande insatser och utredningar verka för samordning av angelägenheter av gemensamt intresse för medlemskommunerna inom regionplanering, näringsliv/ marknadsföring, kommunikationer, teknisk försörjning, utbildning, natur- och miljövård, bostadsförsörjning, sociala frågor, arbetsmarknadsfrågor samt regionala verksamheters finansiering. Dessutom innebär uppdraget att GR ska bistå kommunerna med utbildningsinsatser, utvecklingsaktiviteter och medieinsatser. Förbundet ska även svara för intagningen till gymnasieskolan enligt skollagen.

Politisk styrning

Förbundsstyrelsens uppdrag är enligt förbundsordningen att se till att förbundets fastställda mål och planer efterlevs samt att ha hand om den löpande förvaltningen. Förbundsstyrelsen tar ett starkt och aktivt ansvar för att driva de mest centrala kommungemensamma utvecklingsprocesserna, exempelvis infrastrukturarbetet och arbetet med en socialt hållbar utveckling.

För att bereda arbetet inom olika målområden finns dessutom följande politiska styrgrupper: Utbildningsgruppen (också antagningsnämnd utsedd av förbundsfullmäktige), styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad, sociala styrgruppen och styrgruppen för arbetsmarknad.

Styrgrupperna har en viktig roll i att omsätta förbundsstyrelsens antagna mål och strategier till olika kommungemensamma aktiviteter inom respektive styrgrupps verksamhetsområde. Styrgrupperna tar också egna politiska initiativ inom sina respektive verksamhetsområden. Idé- och erfarenhetsutbyte är en viktig del i styrgruppernas arbete.

Två styrgrupper har förutom att bereda frågor för förbundsstyrelsen särskilda uppdrag:

GR är av regeringen utsett till regionplaneorgan enligt plan- och bygglagen (PBL) och därmed bärare av det regionala perspektivet i olika planprocesser. Styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad har förbundsstyrelsens uppdrag att leda detta arbete och bereda sådana frågor som kräver förbundsstyrelsens ställningstagande. GR har också genom särskilt beslut i förbundsstyrelsen (förankrat i varje medlemskommun) uppdraget att samordna planeringen av transportinfrastrukturen i regionen och styrgruppen är beredande för detta uppdrag.

Utbildningsgruppen är GRs politiska styrgrupp för regiongemensamma satsningar på det livslånga lärandets område. Utbildningsgruppens verksamhet legitimeras i första hand av det myndighetsuppdrag som medlemskommunerna delegerat liksom i avtal, överenskommelser och avsiktsförklaringar, huvudsakligen GR och GRs medlemskommuner emellan. Verksamheten förstärks ytterligare genom omfattande samarbete mellan GR och andra viktiga samhällsaktörer såsom universitet och högskola, arbetsmarknadens

organisationer och statliga myndigheter med bäring mot utbildningsområdet.

Ytterligare information om GRs styrgrupper redovisas i styrelsehandling ”GRs styrgruppers roller och mandat” - www.grkom.se/utbildning2012

Nätverksbyggande

Centralt för GRs sätt att arbeta är den starka politiska styrningen och engagemanget, men även nätverksbyggandet. GRs uppdrag utförs genom tät samverkan mellan medlemskommunerna, BRG, övriga kommunalförbund i länet, VGR, statliga regionala organ och andra aktörer i det omgivande samhället. Dialogen förs både i politiska grupper och i tjänstemannanätverk. Detta samspel skapar förutsättningar för ett väl förankrat arbete med goda resultat men också för kreativitet, flexibilitet och nytänkande.

Hållbar utveckling

GR ska bidra till en hållbar utveckling i medlemskommunerna. Denna utveckling kan beskrivas i tre grundläggande och inbördes beroende dimensioner – den ekonomiska, den miljömässiga och den sociala. Ett hållbart samhälle ska tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers. Alla beslut ska utformas på ett sätt som balanserar dessa tre dimensioner.

”Vision Västra Götaland – Det goda livet” är den gemensamma visionen för region och kommuner i Västra Götaland. Visionen ska också prägla GRs verksamhet. Fem fokusområden betonas; ett livskraftigt näringsliv, kompetens och kunskapsutveckling, infrastruktur och kommunikationer, kultur samt hälsa. Fyra generella perspektiv ska genomsyra arbetet; den gemensamma regionen, jämställdhet, integration och internationalisering.

Förbundsstyrelsen har genom mål- och strategidokumentet ”Uthållig tillväxt – mål och strategier med fokus på hållbar regional struktur” (antaget i maj 2006) beskrivit de grundläggande utmaningarna för Göteborgsregionens utveckling. Göteborgsregionen ska vara en stark och tydlig tillväxtregion i Europa – en region som är attraktiv att bo, leva och verka i, samt besöka. Genom ett gemensamt målinriktat arbete vill vi stärka regionens kvaliteter och aktivt arbeta för att möta framtidens utmaningar.

Kompetensutveckling

Kompetensutveckling är ett viktigt led i utvecklingen av Göteborgsregionen. I ”Vision Västra Götaland” utpekas kompetens- och kunskapsutveckling som ett av fem viktiga fokusområden. Kompetensutvecklingen i GRs regi är tillgänglig för alla och möjlig att kombinera med annan verksamhet. Utbudet av kurser, konferenser och seminarier spänner över ett brett verksamhetsfält. En viktig del är att bidra till att hålla medlemskommunerna uppdaterade i ny lagstiftning, nya regelverk, olika former av nationella riktlinjer samt aktuell forskning. Utbudet omfattar även yrkesinriktade utbildningar och utvecklingsprogram.

Kompetensutvecklingen kan bestå av kortare eller längre insatser som bedrivs i samarbete med exempelvis högskola och universitet. Vissa insatser initieras och medfinansieras av staten inom t ex psykiatri samt äldre- och handikappomsorgen. Socialfonden är ytterligare ett exempel på möjlig medfinansiering av kommungemensamma utbildningsinsatser.

Oavsett finansiering ska behovet av insatser och om de bör vara kommungemensamma definieras av medlemskommunerna. Utbudet ska komplettera medlemskommunernas egna insatser. Detta förutsätter en tät dialog med medlemmarna och en god förankring i nätverken.

EU- och det internationella perspektivet

Ett internationaliserings- och EU-perspektiv ska genomsyra förbundets verksamhet. GRs EU-arbete är alltid resultatet av ett uttalat behov i medlemskommunerna och bedrivs i tät dialog med de inom GR etablerade nätverken. Omvärldsbevakning och kompetensutveckling kring EU-frågor är en del av uppgiften. Ett aktivt deltagande i EU-projekt betraktas därmed som en av flera projektfinansieringsformer för GR. EU-arbetet inom förbundet ska bidra till tillväxt och utveckling i medlemskommunerna, gärna i form av gemensamma utvecklingsprojekt.

Framtidens EU-program kommer att ha allt större fokus på att EU-projekten genomförs gränsöverskridande. I linje med detta deltar GR i allt fler EU-projekt som genomförs mellan regioner över nationsgränser.

GR deltar i flera regionala, nationella och internationella EU-nätverk som rör utbildning, arbetsmarknad, sociala frågor, samhällsplanering och forskning. I flera sammanhang bedrivs internationellt arbete i samverkan med andra organisationer, privata såväl som offentliga, där EU-arbetet är att betrakta som en integrerad del i ett större internationellt perspektiv. ●

Styrgruppen för arbetsmarknad

Vision

I Göteborgsregionen ska det kommungemensamma arbetet inriktas på att alla arbetssökande ska ha samma möjligheter att söka och få ett arbete eller annan meningsfull sysselsättning. Kostnader för exkludering från arbetslivet ska omvandlas till vidareutveckling av en hållbar välfärd.

Mål

Det övergripande målet är en hög sysselsättning bland Göteborgsregionens invånare

Utmaningar

Under mandatperioden 2007-2010 har det varit kraftiga svängningar på arbetsmarknaden.

Prognos

När detta skrivs, december 2010, har en ny mandatperiod precis inletts. Arbetsmarknaden börjar successivt återhämta sig i vårt område efter lågkonjunktur och den senaste finanskrisen. Oroande är dock att ungdomsarbetslösheten fortfarande är hög och att gruppen långtidsarbetslösa ökar efter varje lågkonjunktur. I regeringens senaste prognos (oktober 2010) anges att "Sverige har klarat sig bättre än de flesta andra länder genom krisen. Återhämtningen i den svenska ekonomin är bred och går snabbt. Det gör att arbetsmarknaden återhämtar sig. Men osäkerheten är fortfarande stor om hur konjunkturen kommer att utvecklas sig framöver. Återhämtningen gör att även de offentliga finanserna förbättras. Underskottet i det offentliga finansiella sparandet väntas vända till ett överskott 2012 och närma sig 3 procent 2014".

Regeringen anger i samma prognos att den svenska ekonomin fortfarande befinner sig i lågkonjunktur med lågt resursutnyttjande och hög arbetslöshet. Men

återhämtningen bedöms ske på bred front. Svensk ekonomi har utvecklats starkt under den senaste tiden. Både den inhemska efterfrågan och exporten är viktiga drivkrafter. De permanenta effekterna av krisen bedöms bli mindre än vad som tidigare antagits och det innebär i så fall en snabbare återhämtning.

Tydlig återhämtning på arbetsmarknaden men osäker

I takt med att efterfrågan och produktionen stiger de kommande åren bedömer regeringen att sysselsättningen och antalet arbetade timmar fortsätter att öka framför allt i tjänstesektorn. Sammantaget bedöms antalet sysselsatta öka med cirka 220 000 personer mellan 2010 och 2014 till följd av bl.a. återhämtningen i konjunkturen och en befolkning som växer i antal.

Trots att utvecklingen blivit allt mer positiv råder det fortfarande stor osäkerhet om hur konjunkturen kommer att utvecklas framöver. Stora statsfinansiella problem i omvärlden kan få effekt på konjunkturen.

Västsverige och Göteborgsregionen

AFs senaste sysselsättningsprognos för Västsverige och Göteborgsregionen pekar på en kraftig ökning inom branscherna bygg och privata tjänster. Även området industri pekar på en sysselsättningsökning. När det gäller jord- och skogsbruk samt offentliga tjänster förväntas ingen ökning. De s.k. överskottsyrkena bedöms finnas inom områden som kräver lägre utbildning.

Arbetsmarknadspolitik i förändring

Regering och riksdag har det övergripande ansvaret för arbetsmarknadspolitiken. Under föregående mandatperiod har regering och riksdag förändrat den statliga arbetsmarknadspolitiken – en förändring som också påverkat och kommer att påverka kommunernas roll och mandat.

Arbetsförmedlingen ska i första hand använda sig av kompletterande privata aktörer och först i andra hand sluta överenskommelser med kommuner om utförande av arbetsmarknadspolitiska insatser. Den statliga arbetsmarknadsutbildningen i Arbetsförmedlingens regi har bantats kraftigt. Å andra sidan har staten fört över resurser till kommunerna för att öka volymen på den yrkesinriktade vuxenutbildningen. GRs Utbildningsgrupp har här bildat en regional plattform för den kommunalt yrkesinriktade vuxenutbildningen i syfte att öka flexibiliteten och utbildningsalternativen för medlemskommunernas medborgare.

Ytterligare en större förändring som gjordes i december 2010 är att staten, inte kommunerna, ska svara för arbetsmarknadsinsatser som riktar sig till nyanlända flyktingar. Riksdagen har beslutat om den s.k. Etableringsreformen vilken innebär att Arbetsförmedlingen ska ta över detta ansvar för nyanlända från kommunerna.

Göteborgsregion med växtvärk

Göteborgsregionen med de 13 medlemskommunerna utgör en sammanhållen arbetsmarknadsregion. Ett starkt och mångfacetterat näringsliv är av avgörande betydelse för arbetsmarknaden. Befolkningen i arbetsmarknadsregionen förväntas öka från dagens drygt en miljon invånare till uppskattningsvis 1,6 miljoner år 2020. Ökningen beror inte främst på att antalet människor ökar i Göteborgsregionen utan att arbetsmarknadsområdet vidgas geografiskt. En stor del andel av befolkningsökningen förväntas utrikesfödda personer att svara för.

Människors möjlighet att arbetspendla över längre sträckor på kortare tid – pendlingsarean – ökar. Idag pendlar cirka 175 000 personer in till en kommun i Göteborgsregionen och av den totala inpendlingen sker drygt sextio procent till Göteborg. Det kraftigt stigande invånarantalet ger underlag för fler branscher och arbetstillfällen. Om arbetsmarknadsregionen ska klara att växa och bli en tillgång för alla invånare krävs en väl utvecklad kollektivtrafik och kommun-gemensamma strategier när det bl.a. gäller bostäder, etableringsförutsättningar, social service och livslångt lärande.

När det gäller demografin är den betydligt mer gynnsam för storstadsregionerna än för flertalet kommuner i övriga landet. Relationen nytillkommande ungdomar på arbetsmarknaden i förhållande till antalet åldersavgångar under den närmaste tioårsperioden är positiv i Göteborgsområdet. Paradoxen här är att

arbetsmarknaden inte klarar att ta emot alla ungdomar som vill ha jobb.

Strukturomvandlingen på den svenska arbetsmarknaden är omfattande, så även i vårt område. Teknologiska förändringar och även utflyttning av jobb till låglöneländer har minskat efterfrågan på mindre kvalificerad arbetskraft. Samtidigt råder det inom vissa branscher och yrkesgrupper brist på personer med adekvat utbildning eller yrkeserfarenhet. Efterfrågan på kvalificerad arbetskraft med hög kompetens förväntas öka till följd av den höga tekniska utvecklingen i arbetslivet.

Strategi

Arbetsmarknadspolitikens viktigaste uppgifter är att medverka till att arbetssökande snabbt sammanförs med lediga jobb, öka de arbetslösas kompetens samt att stödja dem som har svårast att få ett arbete.

Arbetslinjen är en grundläggande princip i den svenska arbetsmarknadspolitikerna och innebär att aktiva åtgärder som syftar till att slussa de arbetslösa vidare till ett arbete prioriteras framför passivt kontantstöd. Arbetslösa som inte hittar ett arbete ska erbjudas utbildning, praktik eller i vissa fall en subventionerad anställning som förbättrar förutsättningarna att få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadspolitikerna är ett statligt ansvarsområde, men kommunerna är involverade på flera områden bl.a. när det gäller arbetsmarknadsinsatser på lokal nivå. Satsningar för att få ut arbetslösa ungdomar, flyktingar/invandrare och försörjningsstödstagare i arbete, feriearbete samt insatser för människor med medicinska och sociala arbetshandikapp är några av de områden där kommunernas roll utvecklas i samverkan med den lokala arbetsförmedlingen, ibland också med andra aktörer. Det är centralt för både stat och kommun att få långtidsarbetslösa tillbaka i arbete och att stödja ungdomar och flyktingar/invandrare som aldrig kommit in på arbetsmarknaden. I det sammanhanget är det angeläget att också se framväxten av sociala företag som en möjlighet att vidga arbetsmarknaden.

Styrgruppens arbete

GR ska vara en plattform för det kommun-gemensamma arbetet. Utgångspunkten för styrgruppens arbete ska vara territoriet Göteborgsregionens möjligheter och utmaningar. Styrgruppen ska arbeta för

- gemensam analys och gemensamt agerande,
- att skapa arenor för samarbete och rationellt sambruk,

- att vara katalysator för erfarenhets-, idé- och projektutveckling,
- intressebevakning och påtryckningar samt
- kompetensutveckling.

Angeläget är också att GR fortsätter att utveckla samarbetet med BRG. Viktiga nätverk inom GR är kommunernas chefsnätverk som t.ex. arbetsmarknadschefer, personalchefer, sociala chefsnätverket och chefer för vuxenutbildningen. De parter som är kopplade till valideringsarbetet i regionen är också centrala.

På den statliga sidan finns ett antal myndigheter med regionala ”platskontor” som har betydelse för arbetsmarknadsområdet.

Avgörande för GRs arbete är förankringen i kommunerna och medlemmarnas engagemang.

Aktiviteter

GRs initiativ och arbete ska utifrån en regional plattform fokusera på bland annat följande aktiviteter:

Gränssnitt kommun och stat

Regeringens arbetsmarknadspolitik påverkar gränssnittet mellan kommun och stat när det gäller ansvar, uppgifter, roller och sannolikt även finansiering av insatser. Under senare år har kommunernas medverkan i arbetsmarknadspolitik varierat. Dels vad det gäller innehåll och dels insatser. Förändringar i bl.a. arbetslöshets- och sjukförsäkringen, etableringen av nyanlända samt inslaget av kompletterande aktörer har också lett till förändringar i kommunernas operativa engagemang i arbetsmarknadspolitik. Det är därför viktigt att under 2012 studera om det sker en förskjutning och i så fall på vilket sätt, mellan stat och kommun när det gäller arbetsmarknadsinsatserna.

GR ska arbeta för att den statliga arbetsmarknadspolitik i större grad formas utifrån den lokala och regionala arbetsmarknadens förutsättningar. Göteborgsregionens formulerade mål och strategier för uthållig tillväxt ska vara basen för arbetet.

Validering och vuxenutbildning

Validering med kompletterande yrkesutbildningar är här ett verkningsfullt och effektivt instrument, dels när det gäller personer som står inför en omställningssituation och dels för personer som av andra skäl står utanför arbetsmarknaden, såväl för personer från annat land som födda i Sverige. Därför är det angeläget med ett fortsatt stöd för utvecklingen av

valideringsarbetet tillsammans med branscher och arbetsmarknadens parter. Avgörande är också att både stat och kommun ger möjlighet till efterföljande, kompletterande yrkesutbildningsinsatser. Arbetslivets förväntningar på interkommunala lösningar när det gäller regionala vuxenutbildningsinsatser ökar, och inom Göteborgsregionen har flera steg stegen också tagits av Utbildningsgruppen. En regional plattform för yrkesinriktad vuxenutbildning har etablerats och är under stark utveckling.

En nationell struktur för validering saknas. Frågan bedöms öka i aktualitet bl.a. på grund av att regeringen gett den nya myndigheten Yrkeshögskolan i uppdrag att ansvara för frågan.

Övergång från överskottsyrken till bristyrken

Den strukturella förändringen på arbetsmarknaden innebär bl.a. att nya kompetenser efterfrågas i arbetslivet. Tidigare efterfrågade tjänster och produkter efterfrågas inte - nya tillkommer. Företag lägger ned och andra företag söker personal men med delvis annan kompetens. Hur kan effektivare överbrygningar etableras? Vilka instrument finns idag som borde användas i större utsträckning? Vilka spärrar finns? Det kommande arbetet ska fokusera den s.k. överbrygningen - validering, yrkesutbildning, studiefinansiering etc.

EU-arbetet

GR ska pröva hur olika EU-program kan stödja valda strategiska områden på arbetsmarknadsområdet samt främja kompetensutveckling riktad till kommunanställda. Den nya generationen EU-program som växer fram är gränsöverskridande och mer transnationella till sin karaktär. GR har gedigen erfarenhet av och arbetar med kommungemensamma EU-projekt inom såväl arbetsmarknadsområdet som inom utbildnings- och sociala området. Numera är transnationalitet även inom EUs socialfond högt prioriterat. GR bör definiera ett antal frågor på arbetsmarknadsområdet som genom ökade internationella kontakter kan ge influenser till det kommungemensamma arbetet.

Ungdomar

Ungdomar drabbas hårt av lågkonjunkturen, och särskilt utsatta är de ungdomar som inte påbörjat eller fullföljt sina gymnasiestudier eller/ och har en funktionsnedsättning. Det är synnerligen angeläget att ungdomar inte fastnar i en långvarig arbetslöshet. Er-

farenheter från tidigare konjunktursvängningar visar att risken är stor att flera ur denna grupp ungdomar aldrig etablerar sig på arbetsmarknaden.

Projekt Mellan Rum, ett kommungemensamt ungdomsarbete med Arbetsförmedlingen och som EU medfinansierar, startade hösten 2009 och avslutas som projekt i april 2011. Fokus för arbetet är arbetslösa ungdomar, och syftet är att bygga upp mer ändamålsenliga strukturer som bättre kan stödja ungdomars ansträngningar i att få tag i ett jobb. Projektet är ett metodutvecklingsarbete som parterna är överens om ska fortsätta efter projektets slut.

Ungdomars möjlighet till ferie-/sommarjobb samt en kvalitetssäkrad praktik är av stor betydelse. GR ska följa och bevaka i vilken grad ungdomar i gymnasieåldern ges möjlighet att sommararbeta och ha en beredskap för att ta initiativ när det gäller tillgång till kommunala feriejobb.

Kommungemensam plattform för nyanlända flyktingar

Efter samråd med medlemskommunerna beslöt förbundsstyrelsen i december 2010 att etablera en kommungemensam plattform för nyanlända flyktingar för att bättre kunna stödja arbetslinjen. Fyra delområden har pekats ut som särskilt viktiga och som också ligger inom den kommunala kompetensen efter att staten tar över ansvaret från kommunerna när det gäller arbetsmarknadsintroduktionen av nyanlända. Dessa är

- samhällsinformationen
- regionaliserad SFI
- bostadsfrågan
- rehabilitering

När det gäller den regionala samhällsinformationen svarar GR Arbetsmarknad för såväl styrning som uppföljning och utvärdering. Samhällsinformationen ska bedrivas för och erbjudas alla nyanlända vuxna flyktingar som anländer till Göteborgsregionens tretton kommuner. Verksamheten dimensioneras för att cirka 1300 personer ska få 60 timmars information på respektive hemspråk. Hög flexibilitet är nödvändigt eftersom flyktingströmmar varierar beroende på konflikter i omvärlden. Verksamheten finansieras solidariskt av de tretton medlemmarna och ett flerårigt avtal ligger till grund för detta. När det gäller den regionaliserade SFIn svarar Utbildningsgruppen för denna. Frågan om rehabilitering processar den sociala styrgruppen med de finansiella samordnings-

förbundens parter. En särskild gruppering etableras kring boendefrågan med bl.a. representanter från styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad. Ett av målen här är att öka vidareflytten från Göteborg till kranskommunerna.

Hälsa bland kommunanställda

Personalcheferna i Göteborgsregionens medlemskommuner genomför årligen sin nyckeltalsstudie över hälsan bland kommunanställda. Arbetet syftar till att genom jämförelser och fördjupade studier påverka hälsan och förebygga ohälsa bland anställda. Resultaten redovisas kommunvis och nyckeltalen exponeras även på GRs hemsida.

Kompetensutveckling

GRs insatser inom kompetensutvecklingsområdet för anställda i kommunerna ska komplettera medlemskommunernas egna insatser. Kompetensutvecklingen kan bestå av kortare eller längre insatser som bedrivs i samarbete med exempelvis högskola och universitet. Vissa insatser initieras och medfinansieras av staten inom t ex psykiatri samt äldre- och handikappomsorgen. Socialfonden är ytterligare ett exempel på möjlig medfinansiering av kommungemensamma utbildningsinsatser. Oavsett finansiering ska behovet av insatser och om de bör vara kommungemensam definieras av medlemskommunerna.

Två större arrangemang planeras för 2012 - Möteplats Funktionshinder samt Mötesplats Socialt arbete. Arrangemangen vänder sig till personal inom verksamhetsområdena och bygger på det egna deltagandet när det gäller såväl föreläsningar, seminarier som utställningar. Ett annat exempel på utbildningsinsats är ett samarbete med BRG kring NKI - Nöjd KundIndex.

De regionala kommungemensamma insatserna innehåller också erfarenhetsutbyte med kollegor från angränsande kommuner och organisationer. Årliga uppföljningar visar att det kollegiala erfarenhetsutbytet är både effektivt och högt uppskattat. ●

Styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad

GR är av regeringen utsett till regionplaneorgan enligt plan- och bygglagen (PBL) och därmed bärare av det regionala perspektivet i olika planprocesser. Styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad har förbundsstyrelsens uppdrag att leda detta arbete och bereda sådana frågor som kräver förbundsstyrelsens ställningstagande.

GR har också genom särskilt beslut i förbundsstyrelsen (förankrat i varje medlemskommun) uppdraget att samordna planeringen av transportinfrastrukturen i regionen och styrgruppen är beredande för detta uppdrag.

Idé- och erfarenhetsutbyte är en viktig del i styrgruppens arbete.

Vision – inriktning

Göteborgsregionen ska vara en stark och tydlig tillväxtregion i Europa – en region som är attraktiv att bo, leva och verka i, samt besöka. Genom ett gemensamt mål-inriktat arbete vill vi stärka regionens kvaliteter och aktivt arbeta för att möta framtidens utmaningar.

Denna vision finns i det av förbundsstyrelsen framtagna mål- och strategidokumentet ”Uthållig tillväxt – mål och strategier med fokus på hållbar regional struktur” (antaget i maj 2006). Här beskrivs de grundläggande utmaningarna för Göteborgsregionens utveckling och förbundsstyrelsen har därmed lagt en tydlig grund för flertalet av de frågor som rör styrgruppens ansvarsområden.

Som stöd för arbetet med att nå uppsatta mål har dokumentet ”Strukturbild för Göteborgsregionen. En överenskommelse om att vi gemensamt tar ansvar för att den regionala strukturen är långsiktigt hållbar” (godkänt i maj 2008) tagits fram. Struktur bilden visar huvuddragen i regionens fysiska struktur och ligger till grund för ett samstämt och konsekvent agerande över lång tid.

Mål och strategier

Styrgruppens del i att möta utmaningarna i ”Uthållig tillväxt” ligger i att verka för att av förbundsstyrelsen antagna mål och strategier omsätts till ett aktivt agerande i såväl medlemskommunerna som det statliga Trafikverket m.fl. organisationer. Genom sitt bevaknings- och beredningsansvar inom ett antal områden som påverkar samhällsbyggandet har styrgruppen också möjlighet att inte bara följa utvecklingen inom dessa områden utan även att ta egna initiativ.

GRs struktur bild visar huvuddragen för regionens utveckling där ”Göteborgsregionen ska utvecklas med en stark och attraktiv regional kärna och längs tydliga stråk med ett flertal starka och attraktiva regiondelscentrum”. Styrgruppens uppgift är att i ett regionalt perspektiv analysera t.ex. planerat bostadsbyggande och infrastruktur samt underlätta samarbete över kommungränserna. Styrgruppen ska även vid behov initiera fortsatta processer eller studier för att öka kunskapen om de olika delarna i den regionala strukturen som stöd för kommunernas egna lokaliseringstrategier.

Styrgruppen bidrar också i sitt arbete till och verkar för en långsiktigt hållbar utveckling, med dess tre dimensioner. Den miljömässiga dimensionen handlar bl.a. om miljöeffekter, resursförbrukning och klimatfrågor. För den sociala dimensionen är det viktigt att beakta t.ex. tillgänglighet för olika grupper samt hur den regionala sammanhållningen kan stärkas. Den ekonomiska dimensionen stärks när såväl invånarnas som näringslivets behov möts. Sammantaget bidrar allt detta till att öka regionens attraktivitet.

I allt arbete ska också klimat- och sårbarhetsaspekter beaktas. Styrgruppen ska utifrån de övergripande konsekvenserna av en global klimatförändring utveckla en samsyn kring hur dessa frågor kan hanteras lokalt och regionalt.

Löpande verksamhet och aktiviteter

Med utgångspunkt från framtagna mål och strategier deltar GR genom olika aktiviteter och löpande verksamhet i nätverk på såväl politisk som tjänstemannanivå samt har uppdrag som direkt eller indirekt faller inom ramen för styrgruppens ansvarsområde. Följande strategiska områden är aktuella inför 2012. (Kursiv text betyder att citaten är hämtade från mål- och strategidokumentet ”Uthållig tillväxt” och ”Strukturbild för Göteborgsregionen”).

Transportinfrastruktur

Göteborgs lokala arbetsmarknad ska år 2020 omfatta närmare 1,5 miljoner invånare. Minst 40 procent av resorna i Göteborgsregionen ska göras med kollektivtrafik 2025. Utvecklingen av huvudstråken ska ske med stöd av en attraktiv och kraftfull pendel- och regiontågtrafik.

Styrgruppen ska:

- medverka och stödja arbetet med att genomföra K2020 och Västsvenska paketet.
- i övrigt bevaka statens och VGRs infrastrukturplanering med syftet att kunna tillvarata Göteborgsregionens intressen och vid behov kunna agera.
- ägna särskild uppmärksamhet åt framtida transportbehov, bl.a. till följd av trängselskattens införande. Frågorna bör hanteras i en transportstrategi.

Särskilda aktiviteter

ARC – GR är medlem i den europeiska organisationen ”Airport Regions Conference” och tar aktivt del av den kunskap kring flygplatsregionsamarbete som byggs upp inom ARC.

DART – GR medverkar, tillsammans med Trafikverket m.fl. parter, i projektet ”Driftsättning av regional transportinformatik” som syftar till att underlätta för trafikanter och resenärer genom informationsåtgärder. Styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad är styrgrupp för projektet.

Europakorridoren – GR är medlem i organisationen och verkar aktivt i dess olika grupperingar för att bl. a. förverkliga Götalandsbanan – en järnväg mellan Göteborg och Stockholm via Jönköping.

Catch-MR – GR medverkar tillsammans med Oslo, Berlin, Wien, Budapest, Ljubljana och Rom i det treåriga EU-projektet ”Cooperative approaches to transport challenges within the Metropolitan

Regions”. Projektet syftar till att genom samverkan arbeta fram hållbara transportlösningar för storstadsregioner.

Bostadsbyggande

Befolkningsökningen inom Göteborgsregionen ska vara minst 8 000 invånare per år. Ett bostadsbyggande i stationsnära lägen, eller i orter som med god kollektivtrafik är knutna till stationslägena, stärker förutsättningarna för en uthållig tillväxt i Göteborgsregionen.

Styrgruppen ska verka för:

- bostadsbyggande som medger befolkningsökning.
- att tillkommande bostadsbebyggelse stärker en hållbar regionstruktur.

Näringsliv

Vi ser ett starkt näringsliv och en uthållig tillväxt som förutsättningar för ett fortsatt välstånd – det goda livet – för alla.

Styrgruppen ska verka för:

- att regionens konkurrenskraft säkerställs i ett långsiktigt perspektiv.
- att etableringar som kan få betydande påverkan på den regionala strukturen och trafiken kommer till stånd i lägen som bidrar till en hållbar utveckling.
- att intentionerna i GR:s handelsstrategi följs i kommunernas planeringsarbete för att därigenom bidra till att stärka den regionala strukturen.

När det gäller arbetet med näringslivsfrågor inriktas arbetet på att, tillsammans med BRG, medverka till en positiv näringslivsutveckling.

Grön- och blåstruktur

Närheten till kust, hav, skogar och sjöar ska tas tillvara för att utveckla regionens attraktionskraft. Samtidigt ska tillgängligheten till dessa miljöer säkras. Älvens många funktioner och kvaliteter ska säkerställas.

Styrgruppen ska verka för:

- att stärka regionens attraktionskraft genom att utveckla kustzonen och de gröna kilarna.
- en samsyn kring möjligheter och problem som finns kring Göta älv och dess närområde.

Vattenvård och vattenförsörjning

Älvens många funktioner och kvaliteter ska säkerställas.

Styrgruppen ska verka för:

- att säkerställa en god vattenkvalitet i Göta älv och dess biflöden.

- att det regionala behovet av alternativa vattentäkter kan tillgodoses.
- att hela Göta älv blir ett gemensamt vattenskyddsområde.

Särskilda aktiviteter

Göta älvs vattenvårdsförbund – GR har uppdraget att administrera förbundets verksamhet.

Vattenråd – har bildats för att klara kraven i EU:s vattendirektiv. GR administrerar Göteborgs kustvattenråd samt tillsammans med bl.a. Göta älvs vattenvårdsförbund vattenråden för Göta älv, Sävån och Mölndalsån.

Kalkning – GR administrerar på uppdrag av länsstyrelserna i Västra Götaland och Halland samt ett antal medlemskommuner kalkning av sjöar och vattendrag i stora delar av Göteborgsregionen.

Luft- och miljövårdsarbete

Livsmiljön ska värnas från skadlig påverkan – alla ska tillförsäkras ren luft och friskt vatten.

Styrgruppen ska:

- följa utvecklingen och ta initiativ till sådana åtgärder att gällande miljökvalitetsnormer kan klaras och klimatmål nås.

Särskilda aktiviteter

Clean Shipping – GR medverkar tillsammans med länsstyrelsen, VGR och Göteborgs stad i projektet Clean Shipping vars syfte är att reducera sjöfartens miljöpåverkan. Projektet avslutas för GRs del vid halvårsskiftet 2012. Avsikten är att projektet ska permanentas och drivas vidare av andra aktörer.

Luftvårdsprogrammet i Göteborgsregionen – GR företräder medlemskommunerna i programmet, som även omfattar länsstyrelsen i Västra Götalands län och representanter från näringslivet. Styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad utgör den politiskt tillsatta delen av styrgruppen för luftvårdsprogrammet och övriga deltagare i styrgruppen representeras av näringslivet.

Miljösamverkan Västra Götaland – projektet, som är en samverkan mellan VGR, länsstyrelsen i Västra Götalands län, de fyra kommunförbunden och kommunernas miljöförvaltningar, syftar till att effektivisera miljö- och hälsoskyddsarbetet. Projektet fortsätter enligt gällande beslut t.o.m. 2012.

Kretslopp

Styrgruppen ska:

- verka för att intentionerna i GRs avfallsplan (A2020) följs i kommunernas planeringsarbete med avfallsfrågor.
- verka för att en regional avloppsplan, som även kan komma att utgöra en del i en regional kretsloppsplan, tas fram.
- följa utvecklingen när det gäller utvecklingen inom energiområdet. ●

Styrgruppen för det sociala området

Vision och inriktning

Inriktningen anger huvuddragen för verksamheten, och kan komma att omformas i takt med att GR-kommunernas behov av regionalt samarbete förändras.

Samhället står inför stora utmaningar för att ställa om till en hållbar utveckling. Utmaningarna består av sammansatta problem av såväl miljömässig, ekonomisk som social karaktär. I "Vision Västra Götaland – Det goda livet" betonas att resurserna hos varje människa ska tas tillvara oavsett kön, ursprung, funktionshinder, sexuell läggning och religion. Det är viktigt att stödja det civila samhället och enskilda medborgares engagemang.

Den sociala styrgruppen ser en socialt hållbar utveckling och den sociala ekonomin som utgångspunkter för sitt arbete. Visionen är att etablera ett synsätt där det är ett genomgående tänkesätt att också ta med olika besluts inverkan på en socialt hållbar utveckling; något som är nödvändigt för att skapa en uthållig ekonomisk och miljömässig tillväxt.

Mål och strategier

Inom ett antal områden förutsätts att det sker en mellankommunal samverkan, och på ytterligare andra områden går det att identifiera vinster i att kommunerna söker lösningarna gemensamt. Här vill GR bidra till att dessa gemensamma lösningar kommer till stånd.

Som medel för att sträva mot målen vill styrgruppen arbeta för

- gemensam analys och gemensamt agerande
- att skapa arenor för samarbete och rationellt sambruk
- att vara katalysator för erfarenhets- idé- och projektutveckling
- intressebevakning
- kunskapsutveckling

Aktiviteter och löpande verksamhet

Internt och externt samarbete

Flera av de frågeområden som kommunerna möter kräver gränsöverskridande arbetssätt. Det förutsätter samarbete mellan både GRs politiska styrgrupper och nätverk på tjänstemannanivå. När det gäller kommunernas samarbete med externa parter är GR i många fall en lämplig plattform att utgå från. Det kan gälla samverkan i olika former med VGR, länsstyrelsen och West Sweden. Västkom fungerar som paraplyorganisation i kommunalförbundens kontakter med VGR. Ett fortlöpande samarbete sker med övriga kommunalförbund i Västra Götaland. På nationell nivå sker samarbete med bl.a. Sveriges Kommuner och Landsting samt Socialstyrelsen.

Samarbete inom sjukvården

GR-kommunernas samarbete med VGR-sjukvården måste ta hänsyn till de administrativa, geografiska indelningarna, där kommunerna Lilla Edet, Lerum och Alingsås ingår i sjukhusområden utanför GR-området. Dessutom tillhör Kungsbacka Hallands län, och samarbetar naturligt med sjukvården där. Övriga nio medlemskommuner samarbetar antingen med SU-sjukvården och dess vårdsamverkansorganisation LGS, eller Kungälvssjukvården med vårdsamverkansorganisationen SIMBA.

GR har ett fortlöpande samarbete med såväl LGS som SIMBA.

Socialt hållbar utveckling

På uppdrag av förbundsstyrelsen har GRs sociala styrgrupp berett frågan om en kommungemensam diskussion om den sociala dimensionen som en del i en arbetet med en långsiktigt hållbar utveckling.

Under år 2010 har den sociala styrgruppen arbetat fram ett kunskaps- och diskussionsunderlag som beskriver vad som kan vara förutsättningar för en socialt hållbar utveckling. Underlaget beskriver fyra, ur ett regionalt perspektiv, grundläggande aspekter för social utveckling:

- En attraktiv livsmiljö som möjliggör ett gott boende och plats att mötas.
Människors möjligheter att finna mål och mening handlar om sysselsättning, men också om delaktighet i samhället.
- En god välfärd är avgörande för människors känsla av trygghet och rättvisa, vilket i sin tur är nödvändigt för en välfungerande demokrati.
- Sammanhållningen i regionen är ömsesidigt beroende av samtliga ovanstående aspekter och grundläggande för en socialt hållbar utveckling.

Kunskapsunderlaget har behandlats av förbundsstyrelsen och under våren 2011 förväntas styrelsen ta ställning till om underlaget ska ligga till grund för en fortsatt process och dialog med medlemskommunerna. Om så beslutas beräknas processen att fortgå även under 2012.

Den kunskapsbaserade socialtjänsten

Som en följd av utredningen ”Evidensbaserad praktik – till nytta för brukaren” SOU 2008:18, har nu avtal träffats mellan staten och SKL avseende det fortsatta utvecklingsarbetet. Detta sker i ett treårigt perspektiv, med start 2010.

Ett första område där nu ett konkret arbete påbörjas är äldreomsorgen. Genom överenskommelsen på nationell nivå – Program för en god äldreomsorg – förutsätts att det utvecklas regionala stödstrukturer som underlättar en systematisk kunskapsutveckling. Som särskilt angelägen målgrupp för arbetet anges de mest sjuka äldre. I detta arbete har de regionala kommunalförbunden en central roll. Parallellt ställer staten nu om de stimulansbidrag som lämnats de senaste åren till mer prestationsbaserade statsbidrag, även dessa delvis kopplade till kunskapsutveckling.

När det gäller GR-kommunernas regionala samarbete har fokus riktats på hur man på olika sätt kan tillgodogöra sig de fakta som ligger inrapporterade i Öppna Jämförelser, inklusive de data som också samlats in via kvalitetsregistren Senior Alert och Palliativregistret. Ett ytterligare fokusområde är de nationella demensriktlinjerna och implementeringen av dessa.

Efter starten med Program för en god äldreomsorg kan man nu förvänta sig ytterligare nationella överenskommelser för andra delar av det sociala området.

Nationell IT-strategi för vård och omsorg/eHälsa

Som en särskild del i kunskapsutvecklingen inom det sociala området har staten och SKL avtalat om implementeringen av IT-stödstrukturer som stöd för utvecklingen. Även här förutsätts de regionala kommunalförbunden spela en stor roll. Inom vart och ett av de fyra kommunalförbunden i Västra Götaland finns nu IT-samordnare med uppgift att bistå kommunerna i uppbyggnaden av en regional IT-infrastruktur. En första del har varit att arbeta fram rutinerna för kommunikationen kring patienter som skrivs ut från sjukhus till andra vårdgivare. I detta ligger också att ta fram s.k. säkra kort för identifiering av den personal som har behörighet.

I en kommande etapp ska rutinerna för Nationell patientöversikt (NPÖ) arbetas fram.

EU-arbetet

GR har under den gångna mandatperioden på ett framgångsrikt sätt matchat medlemskommunernas utvecklingsbehov mot ansökningar för olika projekt via Europeiska socialfonden. Detta har resulterat i flera EU-projekt som GR koordinerat. Exempel är GRo – Organisatoriskt lärande i Göteborgsregionen (kompetens och verksamhetsutveckling inom främst funktionshinderområdet), samt Blommande ålderdom (kultur i äldreomsorgen). Detta arbetssätt kommer att utvecklas vidare under kommande år.

I den nya generationens EU-program kommer större tonvikt att läggas på att EU-projekten sträcker sig över nationsgränser, och det är därför viktigt att GR fortsätter att utveckla sin kompetens på det transnationella området.

Vård- och omsorgscollege

Göteborgsregionen är sedan 2009 certifierad som regionalt VO-college. Certifieringen innebär att samarbetet mellan utbildare och avnämare kvalitets-säkrats i förhållande till ett antal nationellt uppsatta kriterier, och certifieringen gäller sedan under en treårsperiod, varefter den omprövas.

Göteborgsregionens VO-college samlar aktörer på utbildar- och avnämarsidan från såväl offentlig som privat sektor. Arbetet inriktar sig i första hand på utbildningar på gymnasie- och yrkeshögskolenivå.

När nu det regionala VO-colleget är etablerat blir nästa steg att kommunerna bildar lokala VO-college, vilka också kan certifieras enligt de nationella kriterierna. Genom att de lokala utbildarna certifieras

skapas en kvalitetsgaranti för utbildningen som studenterna kan dra nytta av när man sedan söker sig ut på arbetsmarknaden.

Arbetsgivarna/avnämarna kan för sin del via VO-college påverka omfattning och innehåll i utbildningarna, samt har möjlighet att rekrytera personal som genomgått kvalitetssäkrade/certifierade utbildningar.

Samarbete med högskolan

Både kommuner och utbildningssamordnare efterlyser en tätare dialog vad gäller utformning av utbildningar. GR fungerar i olika sammanhang som plattform för medlemskommunernas dialog, där inriktningen av naturliga skäl främst sker på de institutioner som är viktigast när det gäller att utbilda personal för socialtjänsten. Via GR har fem av medlemskommunerna slutit avtal med Sahlgrenska Akademin om den s.k. verksamhetsförlagda utbildningen/praktiken. De grupper som avses är i första hand sjuksköterskor, sjukgymnaster och arbetsterapeuter. Formerna för samverkan formaliseras i direkta överenskommelser och den praktiska matchningen mellan student och arbetsplats sker med GR-verktyget Praktikplatsen.se

Med Institutionen för socialt arbete finns också en fortlöpande diskussion om främst socionombildningen med inriktning mot kommunernas vård och omsorg.

GRo – Organisatorisk utveckling i Göteborgsregionen

Efter ingående diskussioner i funktionshinderchefernas nätverk om kompetensnivåer och kompetensutveckling utformades en ansökan till Europeiska socialfonden. Bakom den av GR inlämnade ansökan står fem medlemskommuner. Ansökan beviljades av ESF, vilket innebär att projektet nu startats. Efter en inledande pejlingsfas övergår projektet i genomförandet av kompetensutvecklingen som kan anpassas till varje ingående enhets behov. Tonvikten ligger på organisatoriskt lärande och arbetsplatsutveckling. Sammanlagt omfattas ca 1 000 personer av kompetensutvecklingen, som beräknas pågå under två år.

Kompetensutveckling

GR bedriver en omfattande kurs- och fortbildningsverksamhet på medlemskommunernas uppdrag. En viktig del är att bidra till att hålla medlemskommunerna uppdaterade i ny lagstiftning, nya regelverk och olika former av nationella riktlinjer. Utbudet

omfattar även yrkesinriktade utbildningar och utvecklingsprogram.

Den nationella satsningen på kunskapsutveckling av socialtjänsten kommer naturligt också att engagera och påverka de insatser GR gör.

GR har även en lång och uppskattad tradition av mötesplatsarrangemang inom socialtjänstens område. Regelbundna mötesplatskonferenser anordnas inom äldreomsorg, funktionshinder och individ- och familjeomsorg. Under 2011 utökas området med ett arrangemang kring ensamkommande unga. Konceptet är en arena för anställda i medlemskommunerna, med syftet att dela med sig av kunskaper och erfarenheter från egna projekt/verksamheter. Detta för att hämta inspiration från varandra som stimulerar till nytt tänkande och nya perspektiv.

Främjande förebyggande och tidiga insatser för barn och unga

Sociala styrgruppen har pekat ut tidiga, förebyggande insatser för barn och unga som ett viktigt område, t.ex. genom att etablera samarbete inom områden där barn och unga befinner sig i riskmiljöer, inte minst vad gäller våld och droger.

Västbus

Samtliga kommuner i Västra Götalands län samt VGR beslutade 2005 om gemensamma riktlinjer för samverkan avseende barn och ungdom med sammansatt psykisk/psykiatrisk och social problematik. Inom ramen för riktlinjerna fortsätter utvecklingsarbetet för särskilt utsatta grupper. GRs roll i samarbetet är att samordna och delta i det övergripande arbetet i den övergripande styrgruppen i Västra Götaland. FoU i Väst/GR följer arbetet genom stöd i utvecklingsarbetet till enskilda kommuner och i styrgruppen.

Ensamkommande barn och unga

Sociala styrgruppen har pekat ut ensamkommande barn och unga som en viktig målgrupp för GR-kommunerna att samverka kring. Fokus för samarbetet som startade 2008 ligger kring ett värdigt mottagande och ett solidariskt ansvar med Mölndal som ankomstkommun. 2010 hade samtliga medlemskommuner överenskommelser med Migrationsverket kring mottagande.

GRs roll är att vara en arena för medlemskommunernas erfarenhetsutbyte och ett stöd för att gemensamt forma konkret samarbete kring boende, fritid, skola och arbete.

GRs kommungemensamma arbete för att främja nyanländas etablering på arbetsmarknaden

GR fick 2009 medlemskommunernas uppdrag att utarbeta ett förslag till ett kommungemensamt arbete för att främja nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Under 2009 och 2010 arbetade medlemskommunerna tillsammans med GR och Arbetsförmedlingen fram förslag på lämpliga områden för arbetet; samhällsorientering, sfi (svenskundervisning), rehabilitering och boende. Styrgruppen för arbetsmarknad initierade frågan om rehabilitering för nyanlända med sociala styrgruppen. En viktig utgångspunkt i hela arbetet var att nyanlända bör få tillgång till de ordinarie strukturer som finns för alla kommuninvånare och ordinarie struktur inom rehabiliteringsområdet är samordningsförbunden, FINSAM.

Under förutsättning att styrelsen så beslutar kommer det kommungemensamma operativa arbetet starta upp 2011, samtidigt som mottagandet och etableringen av nyanlända behöver anpassas efter de nya lagar och förordningar som gäller enligt etableringsreformen fr.o.m. den 1 december 2010 ”Nyanlända invandrares arbetsmarknadsetablering”. ●

FoU i Väst/GR

Vision – inriktning

Verksamhetsinriktningen för FoU i Väst/GR har arbetats fram av GRs sociala styrgrupp. Inriktningen anger huvuddragen för verksamheten och spänner över ett brett spektrum av frågor och områden. Inom ramen för dessa områden kommer FoU i Väst/GR att bedriva olika FoU-arbeten som kontinuerligt styrs av efterfrågan och behov i kommunerna samt av möjligheter till externa projektanslag.

Samhället står inför stora utmaningar för att ställa om till en hållbar utveckling. Utmaningarna är både av miljömässig, ekonomisk och social karaktär. Ett helhetstänkande innebär att utveckla och integrera kunskap i samverkan mellan olika organisationer, professioner och geografiska delar av regionen. FoU i Väst/GR ska verka för att öka kunskapen inom och mellan olika välfärdsaktörer om vad som krävs för en *socialt hållbar utveckling* där människors *egen kraft* och *delaktighet* stärks och där *samarbete i gränssnitt* inom och mellan olika välfärdsaktörer utvecklas.

Mål

Forskning och utveckling spelar en viktig roll som stöd för en region som ska kunna möta ekonomiska, personalmässiga och demografiska förändringar. Kommunerna samt hälso- och sjukvården i VGR bör inte bara sköta sina traditionella uppgifter bra utan också möta framtida utmaningar med idériedom och lyhördhet för medborgares samt patienters, brukares och anhörigas behov. FoU i Väst/GR ska bidra till regional utveckling där erfarenheter synliggörs, angelägen vetenskaplig kunskap tas tillvara samt där ny kunskap utvecklas.

Strategier

Kompetensutvecklingsinsatser och metodutveckling sker genom lärande- och dialogtillfällen samt implementeringsstöd med utgångspunkt i *vetenskap och samlad erfarenhet*. FoU-projekt för *uppdragsforskning, följeforskning och utvärdering* i för kommunerna och VGR viktiga frågor, utformas i dialog. Resultat återförs kontinuerligt samt diskuteras fortlöpande i olika nätverk för att på så sätt bidra till lärande och förbättringar.

Erfarenheter från projekt sprids genom publikatio-

ner, på webbplatser samt vid seminarier och nätverk. Studiematerial, faktablad och handböcker kring angelägna utvecklingsområden utarbetas. Seminarier och konferenser anordnas kontinuerligt, ofta i samarbete med medlemskommunerna och/eller VGR, frivilligorganisationer, Göteborgs universitet, Vårdalinstitutet, Sahlgrenska akademien, länsstyrelsen, Socialstyrelsen samt Sveriges Kommuner och Landsting.

Aktiviteter och löpande verksamhet

Socialt hållbar utveckling

Ett nyckelområde för den sociala hållbarheten är sammanhållningen och integrationen inom och mellan olika delar av regionen och mellan generationer. Idag finns oroande tecken på att unga i vissa bostadsområden ger uttryck för en bristande tillit till olika samhällsfunktioner. För att skapa och utveckla ett socialt hållbart samhälle måste ett barnperspektiv integreras i många verksamhetsområden som har betydelse för samhällsplaneringen.

FoU i Väst/GR arbetar med ett flertal satsningar som relaterar till olika frågor för att skapa ett socialt uthålligt samhälle. Nämnas kan projekt om ungas uppväxtvillkor, främjande uppväxtmiljöer och ungas etablering i vuxenlivet samt samhällets stöd till utsatta grupper. Strategisk boendeplanering för att möjliggöra kvarboende för äldre personer, god hälsa, arbete och försörjning samt tillgänglighet i olika bemärkelser är väsentliga aspekter av en hållbar utveckling.

Det är viktigt att belysa och skapa kunskaper om de ömsesidiga sambanden mellan å ena sidan sociala faktorer och folkhälsofaktorer samt å andra sidan den regionala utvecklingen. Viktiga frågor är: Vilken betydelse kan satsningar inom regional utveckling få för sociala villkor och folkhälsa? Hur samspelar förändringar i den fysiska miljön – genom bland annat investeringar i infrastruktur, kollektivtrafik, och bebyggelse – med människors sociala villkor och folkhälsa? Vilken betydelse kan olika boendemiljöer, sysselsättningsmöjligheter och kommunikationsmöjligheter få för funktionsnedsatta människor när det gäller deras möjligheter till delaktighet och självständighet? Kan generella satsningar minska behovet av särskilda satsningar?

Medborgarkraft och delaktighet

I ”Vision Västra Götaland – Det goda livet” betonas att resurser hos varje människa ska tas till vara oavsett kön, ursprung eller funktionshinder. FoU i Väst/GR genomför successivt projekt som stärker och utvecklar metoder för det civila samhällets engagemang. Projekt som avser att förbättra och utveckla delaktighet i samhället ska ha hög prioritet. Kunskap från dessa projekt kan bidra till en dialog inom regionen och landet. Medborgarna ska kunna påverka de tjänster samhället tillhandahåller och man efterfrågar individuellt anpassade lösningar.

Ett viktigt kunskapsområde för FoU i Väst/GR att arbeta vidare med är människors möjligheter till inflytande över sin vardag, där utveckling av valfrihetslösningar och befintliga valfrihetssystem särskilt kommer att studeras. En förutsättning för valfrihetssystemen är olika typer av öppna jämförelser där brukarundersökningar är en del. Stöd ges till kommunerna för bästa möjliga användande av dessa och andra informations- och kunskapsunderlag i verksamhetsutvecklingen.

FoU i Väst/GR deltar aktivt i flera nationella nätverk kring inflytandefrågor och öppna jämförelser. Det är angeläget att bidra med kunskap som kan stärka människors aktiva medverkan i att förbättra insatser de är berörda av. Ett samarbete med frivillig- och brukarorganisationer gynnar kunskapen i hur delaktigheten kan stärkas.

Forskning och utveckling för stärkt samarbete kring gränssnittsfrågor

Inom socialt arbete samt vård- och omsorgsarbete har målgrupperna ofta så komplexa behov att insatser från olika vårdgivare, organisationer och yrkesgrupper med olika kompetenser är nödvändiga.

Ett välutvecklat samarbete kan skapa synergieffekter, rationaliseringar och kvalitetsförbättringar. FoU i Väst/GR ska i kunskapsprojekt utgå från en helhetssyn på människor, där olika organisationer och professioner samspelar.

Vägar till arbete och sysselsättning

Unga människor på väg in i vuxenlivet ska ha möjlighet till förkovran, att studera och att arbeta. FoU i Väst/GR ska bidra till kunskap som kan stärka unga människors möjligheter att utvecklas, försörja sig och känna sig delaktiga i samhället. Bland annat kommer EU-medel att sökas för projekt som syftar till att stärka ungas delaktighet.

Barns och ungdomars välbefinnande

Barn, unga och familjer är prioriterade för FoU-satsningar. Kommunal verksamhet, primärvård, specialistvård och arbetsförmedling kan genom FoU-insatser bygga gemensam kunskap. Kunskapsprojekten kan röra såväl vad som kan fungera förebyggande och främjande, som insatser för barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa. Ensamkommande asylsökande barn är en målgrupp som riskerar att fara illa och där det behövs kunskaper på olika nivåer för att förbättra mottagandet.

Genom att hålla samman ett forskningsnätverk medverkar FoU i Väst/GR till att stärka samarbetet mellan forskare med olika inriktning som rör barn och familj, samtidigt med att kunskap från forskning omsätts i praktik för att stärka barns förutsättningar för välbefinnande.

Äldres välbefinnande

Andelen äldre människor ökar kraftigt under de närmaste årtiondena efter att ha legat konstant under de senaste 20 åren och ofta beskrivs denna utveckling som problematisk, bland annat ur ett försörjningsperspektiv. Det är därför viktigt att FoU i Väst/GR bidrar till att ta vara på och utveckla kunskaper och erfarenheter som stärker och ökar förutsättningarna för äldres engagemang och delaktighet i samhällsutvecklingen. Prioriterade områden är tidiga, förebyggande insatser, strategisk bostadsplanering och tillgänglighetsfrågor. Genom deltagande i olika forskningsnätverk som *AgeWell* vid Göteborgs universitet och Hjälpmedelsinstitutets äldreforskargrupp, skapas förutsättningar för tvärvetenskapliga FoU-aktiviteter inom detta område.

God äldreomsorg

Program för en god äldreomsorg är en pilotsatsning som utgör en del av regeringens och Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) arbete med en nationell plattform för evidensbaserad kunskapsutveckling inom socialtjänsten. Behovet av en sammanhållen vård och omsorg om äldre ökar i takt med att andelen äldre ökar. Ansvaret för en stor del av detta ligger idag i kommunerna men för att vården ska bli god, säker och effektiv behöver samverkans- och organisationsformer utvecklas mellan länsjukvård, primärvård och kommuner. Andra angelägna områden för FoU-engagemang inom *Program för en god äldreomsorg* är palliativ vård, äldres mun- och tandhälsa, samordnad vård- och omsorgsplanering samt äldres läkemedelsbehandling.

FoU i Väst/GR kommer även inom ramen för programmet att stötta utvecklingen av demensvård och omsorg, bland annat i samband med införandet av de nationella riktlinjerna för vård och omsorg vid demenssjukdom. Vidare ges stöd till kommunerna för bästa möjliga användande av öppna jämförelser och andra informations- och kunskapsunderlag i verksamhetsutvecklingen.

Psykisk hälsa

Den psykiska hälsan spelar en avgörande roll för människors möjligheter till ett bra liv i alla åldrar. Kunskap som rör barn som tidigt visar tecken på ogynnsam psykisk utveckling är angelägen att ta till vara och utveckla. Samhällets attityder till psykisk ohälsa bör mötas med kunskap från kommuner och Västra Götalandsregionen tillsammans med frivillig- och brukarorganisationer. EU-medel kommer att sökas för ett FoU-projekt som syftar till att stärka möjligheter till arbete för personer med psykiska funktionshinder.

Missbruk och beroende

Det har skett en satsning i regionen såväl som nationellt när det gäller att utveckla kunskapen om missbruk eller beroende. Detta arbete måste fortsätta även om de särskilda projekt som varit förknippade med implementering av de nationella riktlinjerna för missbruk och beroende har avslutats. FoU i Väst/GR ska bidra till att de goda spiraler som satts igång i ett samarbete mellan olika aktörer fortsätter i olika former av kunskapsprojekt.

Kompetensutveckling genom samlad erfarenhet och vetenskap

Ökade krav på kvalitet och resultat av olika insatser ökar behovet av kompetensutveckling som baseras på samlade erfarenheter och vetenskap. FoU i Väst/GR ska erbjuda medarbetare med olika slag av tidigare utbildningar och erfarenheter möjlighet att genomföra FoU-arbeten under vetenskaplig handledning. Att delta i FoU-projekt till exempel studier, utvärderingar, cirklar och utvärderingsverkstäder är attraktivt och ett led i en kompetens- och kunskapsutveckling.

FoU i Väst/GR ska bidra till en evidensbaserad (kunskapsbaserad) praktik, det vill säga verksamhet där kunskap från forskning, professionella och brukare integreras samt används för bästa möjliga stöd till den enskilde. Arbetsformerna för stöd i att utveckla en evidensbaserad praktik utgår från behov inom

kommunerna och VGR samt kan röra vid frågor som exempelvis hur lokal uppföljning och systematisk dokumentation utformas, hur man söker forskningsresultat samt hur förbättringsinsatser implementeras. FoU i Väst/GR medverkar i att i samverkan mellan staten, kommunerna och landstingen bygga upp långsiktiga strukturer för en evidensbaserad praktik.

Uppdragsforskning, följeforskning och utvärdering

FoU i Väst/GR genomför utvärderingar på vetenskaplig grund och forskning på uppdrag av kommunerna och VGR. Ofta utförs detta i form av lärande utvärdering och följeforskning nära verksamheterna som innebär att, utöver traditionellt vetenskapligt kunskapsbyggande, även ge löpande återkoppling.

Syftet med följeforskning är att fortlöpande säkra kvaliteter i genomförandet samt bidra till att de

studerade projekten får underlag till nya vägval och alternativa aktiviteter som bättre leder mot effektmålen. Erfarenheter förs tillbaka i berörd verksamhet för ett kontinuerligt lärande. Genom publikationer samt olika former för lärande och dialog förs kunskapen vidare till andra.

Om utvärderingsinsatser ska ha en praktisk betydelse bör de ske interaktivt med alla olika deltagare i projekt och verksamheter. FoU i Väst/GR ska ge verksamma inom kommunerna och VGR stöd i att utforma och genomföra utvärderingar med avsikten att bygga upp kapacitet för utvärdering samt att förbättra verksamheten. FoU i Väst/GR kommer att bistå kommunerna och VGR med kunskapsstöd för att främja utveckling och användande av nationella öppna jämförelser samt mätetal. ●

Utbildningsgruppen

Utbildningsgruppen är GRs politiska styrgrupp för regiongemensamma satsningar på det livslånga lärandets område. Utbildningsgruppens verksamhet legitimeras i första hand av det myndighetsuppdrag som medlemskommunerna delegerat liksom i avtal, överenskommelser och avsiktsförklaringar, huvudsakligen GR och GRs medlemskommuner emellan. Verksamheten förstärks ytterligare genom omfattande samarbete mellan GR och andra viktiga samhällsaktörer såsom universitet och högskola, arbetsmarknadens organisationer och statliga myndigheter med bäring mot utbildningsområdet.

Ytterligare information om GRs styrgrupper redovisas i styrelsehandling ”GRs styrgruppers roller och mandat” - www.grkom.se/utbildning2012

Vision – inriktning

Visionen för Utbildningsgruppens arbete är att den studerandes behov och önskemål ska sättas i främsta rummet. Den som studerar ska ha stor frihet att, i progressiva och spännande fysiska och digitala lärmiljöer av mycket god standard, utveckla sina kunskaper och insikter, utan hänsyn till begränsningar av t.ex. geografisk, administrativ, teknisk, social eller kulturell art.

Visionen inrymmer två utmaningar, dels gemensamma satsningar i syfte att utveckla lärmiljöer och pedagogisk kompetens hos de utbildningsverksamma i medlemskommunerna, dels arbetet med att skapa ett så öppet utbildningslandskap som möjligt.

Den pedagogiska utmaningen återfinns i förbundsordningen, men också i avtal som reglerar samverkan kring läromedellösning, ledares och medarbetares kompetensutveckling, skola/arbetslivskontakter samt avseende kostnads- och kvalitetsjämförelser.

Även arbetet med att skapa det öppna utbildningslandskapet är accentuerat i förbundsordningen. Regionala samverkansavtal och överenskommelser kring interkommunala ersättningar finns för samtliga

de skolformer som kommunerna har ett ansvar för.

I Utbildningsgruppens arbete antas att satsningar på utbildning och kompetensutveckling, på det livslånga lärandet är centrala inslag i ett välfärdssamhälle och att sådana insatser borgar för utvecklingen av ett hållbart välstånd. De ger människor bättre förutsättningar att möta vardags- och arbetslivets krav och skapar förutsättningar att hantera satsningar på integration, mångfaldens möjligheter och demokratins utveckling.

Det är mot denna fond som Utbildningsgruppens vision ska förstås. Med ökad global konkurrens måste utbildningsinsatserna med nödvändighet bli alltmer kvalificerade. Konkurrensen om bl.a. arbetstillfällen, kompetenta medarbetare och företagsetableringar hårdnar väsentligt. Ett stort antal nationer gör idag kraftfulla satsningar på utbildningsområdet. Utvecklingen innebär att, inte bara jobb med låga förädlingsvärden flyttar utomlands, utan också mer kvalificerade uppgifter såväl som forsknings- och utvecklingsverksamhet.

Ska Sverige som ett litet, exportberoende land förhållandevis långt från de stora marknaderna klara konkurrensen i framtiden är satsningar på det livslånga lärandet den mest verkningsfulla åtgärden. Detta har blivit extra tydligt i den djupa konjunktursvackan, inte minst i Västsverige. För att klara denna utmaning både kostnads- och kvalitetsmässigt är samverkan utbildningsaktörer och skolhuvudmän emellan en grundförutsättning.

Kraven på förnyelse, ökad effektivitet och kvalitetsförbättringar i utbildningssystemen är höga. Det är mot denna bakgrund regional samverkan och interkommunalt samarbete på utbildningsområdet ska ses. Det bidrar sammantaget till både högre kvalitet och bättre kostnadseffektivitet.

Vid sidan av det tillväxtfrämjande perspektivet bidrar investeringar i livslångt lärande också till människors möjligheter att leva ett rikt liv i en levande demokrati. De utgör en grundförutsättning för aktivt

deltagande i samhällsutvecklingen. I ett föränderligt samhälls- och arbetsliv är det livslånga lärandet en avgörande jämlikhetsfråga. Gemensamma satsningar på livslångt lärande blir en garant för medborgarkraft, bärkraft, konkurrenskraft, för fortsatt utveckling av ett demokratiskt samhälle.

Med detta som utgångspunkt har GR etablerat en för landet unik samverkan på utbildningsområdet, vilken idag inbegriper alla skolformer – från förskola till vuxenutbildning. En verksamhet som i flertalet medlemskommuner utgör över 50 procent av den samlade omsättningen. Ca 210 000 studerande i alla åldrar, uppemot 20 000 lärare och drygt 1 000 skolledare omfattas av samarbetet.

Det regiongemensamma arbetet ska biträda kommunerna på ett sådant sätt att högsta kvalitet och bästa kostnadseffektivitet åstadkommes.

Vid en jämförelse med de andra två storstadsregionerna kan sammanfattningsvis följande konstateras;

- Storstockholm har något större andel 90,2 procent elever i åk 9 som är behöriga till gymnasieskolan (jämfört med GRs 89,1 procent).
- GR har lägst kostnad per elev i förskoleklass och grundskola.
- GR har lägst kostnad per elev i gymnasieskolan.
- Det är små skillnader mellan de olika storstadsregionerna ifråga om genomsnittligt betygsvärde i grund- och gymnasieskolan. Betr. grund- och gymnasieskolan så placerar sig GR på andra plats efter Storstockholm.
- GR har lägst andel folkbokförda elever på IV-program.
- GR har högst andel 20-åringar med grundläggande behörighet till universitet och högskola.
- GR har högst andel gymnasieelever som fullföljt utbildningen inom fyra år.

En jämförelse med övriga storstadsregioner ger vid handen att GRs medlemskommuner på årsbasis har 551 mkr lägre kostnader för sin grundskole- och förskoleklassverksamhet än Storstockholm. Motsvarande siffra för gymnasiet är drygt 235 mkr. Där är det Malmöregionen som har den högsta kostnaden. Detta trots att det regionala samarbetet möjliggjort att GR kunnat behålla yrkesförberedande program i större utsträckning än Stockholmsregionen. Sammantaget är således kostnaderna för ungdomsskolan i GR-kommunerna uppemot 786 miljoner lägre årligen jämfört med övriga storstadsregioner.

Mål

Utbildningsgruppens vision inrymmer dels ett pedagogiskt perspektiv, dels ett som ska verka för ett öppet utbildningslandskap.

Mål för den pedagogiska verksamheten inom Utbildningsgruppens ram;

- Inom de verksamhetsfält av sambrukskaraktär som Utbildningsgruppen ansvarar för, idag läromedelsförsörjning, skola-arbetslivskontakter, nätverkande samt yrkesverksammas kompetensutveckling, ska Utbildningsgruppen vara den ledande aktören i GRs medlemskommuner.
- 100 procent av brukarna av detta utbud ska instämma i de två av sammantaget fyra mest positiva bedömningarna av verksamheten, vilken fortlöpande följs upp i bl.a. brukarenkäter.
- Verksamheterna ska omfatta samtliga skolformer, från förskola till vuxnas lärande, såväl kommunala som enskilda respektive fristående aktörer.
- Verksamheten ska medverka i minst ett större internationellt forskningsprojekt inom det utbildningsvetenskapliga forskningsfältet.
- Inom den delen av det pedagogiska sambruksutbudet som erbjuds direkt till eleverna ska behovsfokuseringen och, som en följd av detta, den direkta elevantvändningen av GRs utbud öka.
- Hela det pedagogiska utbudet ska kännetecknas; – av rationalitet exv. genom nyttjande av digital teknik i alla relevanta led, – av brukarfokus genom att vara helt behovsstyrt samt – av framsynthet och utvecklingskraft till stöd för elevernas och skolornas utveckling.

Mål för Utbildningsgruppens arbete med det öppna utbildningslandskapet;

- Långsiktiga samverkansavtal avseende förskola samt vuxnas lärande ska slutas.
- Samverkansavtalen på gymnasie- och gymnasiesärskoleområdet ska förnyas.

Generella mål för Utbildningsgruppens arbete;

- Utbildningsgruppen ska vara ledande i landet avseende samverkan på utbildningsområdet både avseende bredd och djup innebärande de mest långtgående samverkansavtalen och omfattande störst antal elever/studerande.
- Arbetet ska biträda kommunerna på ett sådant sätt att högsta kvalitet och bästa kostnadseffektivitet åstadkommes i jämförelse med de andra två storstadsregionerna.

Som en följd av detta ska medlemskommunerna ha

- högst genomsnittligt meritvärde efter utgången grundskola.

- högst andel behöriga elever till gymnasieskolan.
- högst andel elever som är behöriga till universitet och högskola.
- lägst kostnad för ungdomsskoleverksamheten och för vuxnas lärande.

Den bärande idén är att nyttja hela regionens kapacitet av utbildningsresurser och att därigenom optimera de kommunala utbildningsinsatserna ur både ett ekonomiskt och ur ett kvalitetsutvecklingsperspektiv. Metoder för kvalitetsmätning och kvalitetsjämförelser ska utvecklas ytterligare.

Strategier

För att nå de av Utbildningsgruppen fastställda målen krävs stora insatser lokalt, kommunalt och regionalt. Den samverkan som GR etablerat på skol-/utbildningsområdet grundas på att den ger kommunerna och regionen uppenbara mervärden och därmed tjänar de regionalpolitiska målen syften.

Samverkansavtal, överenskommelser och avsiktsförklaringar

Utbildningsgruppens verksamhet regleras i allt väsentligt av samverkansavtal, överenskommelser och avsiktsförklaringar, vilka reglerar allt från kvalitetsutveckling över gemensamma rutiner och spelregler till regelrätta prisöverenskommelser. Den beslutskedja som krävs för detta samarbete skapar behovsstyrda kontaktytor mellan Utbildningsgrupp, förbundsstyrelse och medlemskommun. Konkreta avtalsförslag tas fram i tät dialog med medlemskommunernas företrädare, tjänstemän såväl som politiker. Dessa diskuteras och beslutas om i Utbildningsgruppen, tas vidare till förbundsstyrelsen för att slutligen tas ställning till i medlemskommunerna, en hantering som borgar för nödvändig förankring och upprätthåller kontaktytor i konkreta resultatskapande processer.

Utvecklingsarbete och interkommunalt sambruk integrerat

Utvecklingsarbete och interkommunalt sambruk bedrivs helt integrerat. Detta innebär att det finns dels ett utvecklingsuppdrag, dels ett löpande, efterfrågestyrt serviceuppdrag, båda till kontinuerligt stöd för skolornas vardagsverksamhet. Vid sidan av den fortlöpande kompetensutveckling som detta skapar såväl bland de tjänstemän som är kopplade till Utbildningsgruppens verksamhet som bland de tusentals kommunmedarbetare som deltar i det regionala samarbetet, så ger modellen en klok finansieringslösning, där de största intäkterna utgörs

av ersättning för ett gemensamt utbud som ställs till medlemskommunernas förfogande.

Interorganisatorisk samverkan

Utbildningsgruppens arbete sker ofta i interorganisatorisk samverkan med andra huvudmän och samarbetspartners. Vid sidan av detta samarbete är de nätverk och arbetsgrupper som etablerats av central betydelse för genomförandet av de regionalpolitiska utbildningsmålen och i arbetet med att realisera den inriktning som fastställs årligen.

När det gäller både samverkan med andra organisationer och nätverksarbetet kan rationalitetsvinster, mer flexibelt arbetssätt och förankring noteras. Samverkanspartners och nätverk besitter kunskaper och kompetenser, har idéer och erfarenheter som är av stort värde i Utbildningsgruppens arbete, vars insats i många sammanhang blir att svara för processer, nätverksorganisering, kontaktverksamhet etc.

Samverkanspartners och nätverk bidrar med den specialistkompetens som erfordras för att nå uppsatta mål och gör samtidigt Utbildningsgruppens arbete väl förankrat i såväl medlemskommuner som det omgivande samhället. Det bidrar vidare till den flexibilitet som är nödvändig för att säkerställa en beredskap avseende de uppdrag och aktiviteter som tillkommer i uppkomna situationer och med kort varsel.

Skalfördelar – en arena för sambruk

Regionen som helhet utgör ett större underlag än varje enskild kommun för att ge bredd, djup och kvalitet i olika former av service till regionens utbildningsanordnare. Här intar satsningar till stöd för pedagogisk utveckling en särställning. Detta mot bakgrund av den vikt som måste läggas vid en ny syn på lärande för att angivna visioner och mål ska kunna infrias.

Katalysator – ett forum för kunskaps-, idé- och erfarenhetsutbyte

Spjutspetskunnande och goda exempel i enskilda kommuner kan i det regionala samarbetet göras tillgängliga för övriga kommuner i regionen. Av central betydelse på detta område är dialogen i GRs nätverk kring skolans kvalitetsutveckling, ett av flera verkningsfulla redskap i arbetet för att utveckla regionens skolor.

Regional styrka – en plattform för gemensamt agerande

Då kommunerna har gemensamma intressen att bevaka i utbildningsfrågor, ger regionens samlade tyngd större genomslag mot omvärlden än vad kommunen

skulle kunna åstadkomma genom enskilt agerande. Här intar Utbildningsgruppens roll som remissinstans en särställning. Gruppens engagemang i lärarutbildningsfrågan är ett annat exempel.

Arena för innovation

Den höga förändringstakten i samhället, som vilar på globalisering och en hög teknologisk utveckling, kräver ökad innovation och utveckling i samtliga verksamheter i utbildningslandskapet, såväl vad gäller processer och former som avseende verktyg. I detta har utvecklingen inom informations- och kommunikationsteknologi särskild vikt. Utbildningsgruppens verksamheters framgång förutsätter att de är i framkant i denna fortlöpande process och kontinuerligt utvecklas för att bibehålla denna position.

Behovsstyrda aktiviteter dominerar

Utbildningsgruppens satsningar domineras av behovsstyrda aktiviteter tydligt accentuerade av medlemskommunerna. Detta har lett fram till kontinuerlig utveckling på samverkansarenan, där medlemsavgiftens relativa betydelse successivt minskar. Över tid kan en organisk tillväxt i det regionala samarbetet noteras innebärande att de s.k. övriga intäkterna idag dominerar stort. Fördelarna med ett sådant förhållningssätt överväger. Dock måste den ökade sårbarhet som detta medför beaktas.

Tydlig målgruppsfokusering

Över 200 000 elever/studerande, drygt 20 000 pedagoger och ca 1 500 skolledare utgör Utbildningsgruppens målgrupper. Arbetet är koncentrerat till pedagogisk utveckling och det öppna utbildningslandskapet. Över tid skapas en regionkänsla bland dem som verkar på det livslånga lärandets område i GRs medlemskommuner. Utbildningsgruppen syns genom att verka och arbetar för djup, bred och framförallt långsiktigt hållbar förankring bland såväl politiker som tjänstemän i de 13 medlemskommunerna. Insikten att konkreta resultat i både utvecklings- och sambruksperspektivet är den säkraste vägen att nå den legitimitet som förutsätts för att politiskt styra en interkommunal samverkan 13 kommuner emellan är ett centralt inslag i Utbildningsgruppens arbete.

Sektorsövergripande arbete

Utbildningsgruppens arbete omfattar samtliga de skolformer som kommunerna har ett ansvar för. Idéer och erfarenheter inom en skolform sprids med GR som arena till andra. Utvecklingsarbete och sambruk erbjuds alla skolformer och görs tillgängligt för offentliga såväl som fristående verksamheter. Det

öppna utbildningslandskapet inbegriper alla elever/studerande från förskola till vuxenstuderande.

Samspelet mellan förbundsstyrelse och Utbildningsgrupp

GRs absolut främsta framgångsfaktor utgörs av bredden och djupet på det politiska engagemanget för den regionala saken. Ska 13 kommuner åstadkomma resultatgivande samarbete förutsätts många ledande och kommunalt förankrade politikernas delaktighet. Utan ett sådant förhållningssätt fallerar den så viktiga lokala förankringen. Vidare blir insikten bland de förtroendevalda i medlemskommunerna om att regionens samlade tyngd ger större resultatgenomslag än vad medlemskommunerna skulle kunna åstadkomma genom enskilt agerande alltför svag. För att ledande kommunpolitiker ska engagera sig regionalt förutsätts att dessa ges rejäla beslutsmandat och en tydlig roll. Av detta följer att konstruktionen med en stor styrelse kompletterad med hälften så stora styrgrupper skapar både många politikernas engagemang samt därtill den kunskapsbredd som förutsätts för att etablera och utveckla ett fruktbart regionalt samarbete.

Aktiviteter och löpande verksamhet

Utbildningsgruppens aktiviteter och löpande verksamhet finns mer utförligt redovisade i olika underlag på www.grkom.se/utbildning2012. Inom ramen för detta löpande arbete pekar Utbildningsgruppen ut nedanstående satsningsområden som särskilt viktiga 2012. Aktiviteterna ska bidra till en gynnsam pedagogisk utveckling för de elever/studerande som bor i GRs 13 medlemskommuner. De ska också stimulera aktiviteter i syfte att skapa ett så öppet utbildningslandskap som möjligt och på så vis sammantaget stödja arbetet med att verka i riktning mot Utbildningsgruppens vision.

Läromedelssamverkan

Via GR Läromedel får idag ca 1 300 skolor, från förskola till vuxenutbildning, sin läromedelsförsörjning tillgodosedd. Att samverka kring gemensamma inköp ger ökade möjligheter till rabatter och ett brett utbud. Med en samlad kompetens kring frågor om läromedel i alla former är GR Läromedel en mötesplats för användarna i medlemskommunerna. Genom regional samverkan kan GR Läromedel under 2012 fortsatt arbeta för en effektivare läromedelsförsörjning genom:

- att erbjuda ett brett utbud och en ökad åtkomst

- för lärare och elever av s.k. strömmande media (åtkomst via Internet),
- att tillgängliggöra ett digitalt mediautbud och föra dialog med lärare och blivande lärare om IKT och media i lärandet,
 - att tillgodose läromedelsförsörjningen för skolor som ännu inte nått en digital lärmiljö samt genom mediainformation biträda skolan i dess digitaliseringsprocess,
 - att exponera och erbjuda skolan nya former av digitala läromedel,
 - att kompetensutveckla inom IT- och media för pedagogisk personal,
 - att synliggöra möjligheterna med den digitala tekniken för arbetet med barn i behov av särskilt stöd.

Några rader om läromedelssamverkans löpande verksamhet

Inom ramen för GR-samverkan inköps läromedel till ett ordervärde av ca 43 (41) miljoner kronor. Den regionala satsningen på GRs "GRöna Läromedel" genom gemensam distribution reducerar trafikarbetet med 80 procent. Genom samverkan genereras tydliga rationaliseringsvinster bl.a. med samlade rabatter, minimering av fakturahantering, administrativt arbete och miljöstörande och kostnadsdrivande distribution. GRs mediebibliotek bestående av 24 000 (22 000) artiklar till ett värde av drygt 20 miljoner, är upphovsrätligt friköpta för skolornas verksamhet. Av GRs medieutbud finns 80 procent som s.k. strömmande distribution för åtkomst via Internet. Nära 2 000 elever finns idag registrerade i SLI, (Svenska Läromedel på Internet).

Skola-arbetslivssamarbete

GR och arbetsmarknadens parter har klart markerat hur viktigt det är med en nära och kvalitativt god samverkan mellan skola och arbetsliv. Detta är dokumenterat i den Avsiktsförklaring avseende kvalitetskriterier för arbetslivskontakter, som arbetslivets organisationer tillsammans med GR har antagit. Arbetet med kvalitetssäkring av arbetslivskontakterna kommer att fortsätta under 2012 genom:

- arbete med kvalitetsmärkning av praktik/APU-platser inom ramen för www.Praktikplatsen.se,
- vidareutveckling av handledarutbildningen,
- att via www.Praktikplatsen.se erbjuda medlemkommunerna samordning av alla former av praktik för grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning, högskola samt avseende arbetsmarknadspraktik och ungdomspraktik,

- utvecklande av lärarhandledning för förberedelse, genomförande, uppföljning, bedömning och dokumentation av praktik/APU,
- fortsatt arbetet med uppbyggnad av en webbaserad kunskaps- och idébank där skolor kan utbyta erfarenheter och få inspiration i skola-arbetslivsarbetet,
- fortsatt satsning på entreprenörskap i skolan.

Några rader om skola-arbetslivssamarbetets löpande verksamhet

www.Praktikplatsen.se erbjuder samordning av praktikplatser för grundskola, gymnasieskola, gymnasial vuxenutbildning samt högskola. Arbetsmarknadspraktik för bl.a. SFI-studeranden kan förmedlas via webbplatsen som har ca 70 000 årliga besök. Ca 5 500 (5 000) privata och offentliga arbetsgivare samarbetar med www.Praktikplatsen.se. Drygt 250 (125) handledare på arbetsplatserna utbildas årligen. Ungefärligen 17 000 elever vid drygt 100 kommunala och fristående grundskolor samt ca 3 000 gymnasieelever vid 16 gymnasieskolor och vuxenutbildningsenheter kan årligen söka praktikplats genom www.praktikplatsen.se.

Kompetensutveckling för pedagoger och skolledare

Pedagogiskt Centrum på GR genomför kompetensutveckling, ledarskaps- och skolutvecklingsprojekt på uppdrag av GRs medlemskommuner. Detta genomförs kommunövergripande såväl som mer djupgående i enskild kommun och verksamhet, vilket innebär tydliga fördelar utifrån ett samordnings-, samverkans- och ekonomiskt rationalitetsperspektiv.

Pedagogiskt Centrum bidrar till att tillgängliggöra insatser omnämnda ovan, vilka av omfattningsskäl inte naturligt kan återfinnas i enskilda verksamheter samt erbjuder klara samordningsfunktioner för mindre omfattande kompetensutveckling, ledarskaps- och skolutvecklingsinsatser i syfte att nå den kritiska massa som gör insatserna kostnads- och kvalitetsmässigt motiverbara.

Pedagogiskt Centrum ska vidare vara en katalysator inom regionen för att skapa och tillgängliggöra utvecklingssatsningar och aktiviteter för regionens elever, lärare, skolledare, ledare och andra aktörer på skolans område som syftar till att utveckla och förbättra utbildningslandskapet i Göteborgsregionen.

Inom ramen för verksamheten ska under 2012 följande områden särskilt beaktas:

- utveckling av metodik och pedagogik med upplevelsebaserat lärande, IT och andra liknande

- uttryck, vilka främjar en utveckling av digital kompetens och entreprenöriellt lärande,
- pedagogik och metodik kring Matematik, Naturvetenskap och Teknik,
 - barn och ungas färdigheter kring att läsa och skriva,
 - kvalitets- och verksamhetsutveckling av skolan och dess strukturer,
 - satsningar kring betyg och bedömning, uppföljning och måluppfyllnad,
 - bevaka och implementera aktuella reformer och förändringar på utbildningsområdet,
 - utveckling av yrkesverksammas kunskaper, och förhållningssätt till IKT som pedagogiskt verktyg, samt utveckling av skolans strukturer rörandes IKT,
 - satsningar kring sex och samlevnad, demokrati, hållbar utveckling och mänskliga rättigheter ska prioriteras,
 - metodik och pedagogik för SFI,
 - strategisk ledarförsörjning i alla chefsled,
 - ledarskapsutveckling med hänsyn till generationsväxling, kommunala konkurrenssituationer och strategisk verksamhetsutveckling.

Några rader om den löpande kompetensutvecklingsverksamheten för pedagoger och skolledare

Pedagogiskt Centrum möter årligen ca 45 000 (28 000) deltagare på seminarier, vid längre och kortare utbildningar, på konferenser och vid andra arrangemang som mässor och liknande. Den enskilt största kompetensutvecklingsinsatsen är Mötesplats Skola under vecka 44 som attraherar närmare 6 500 (2 500) deltagare. Under 2009 och 2010 har det inom ramen för ESF-projektet GRowth genomförts ca 58 000 utbildningstimmar med skolutveckling och entreprenöriellt lärande som metod och förhållningssätt. Pedagogiskt Centrum utvecklar, utbildar och genomför verksamhet och skolutveckling med upplevelsebaserat lärande, entreprenöriellt lärande och IKT som verktyg samt utgör en kontaktyta mellan regionens utbildningslandskap och engagerade aktörer på området, såsom universitet, forskningsinstitut, näringsliv, myndigheter och andra organisationer. GRs spjutspetskompetens efterfrågas såväl nationellt som internationellt och de kontakter som uppstår på denna arena bidrar till skolans utveckling i regionen. Inom ramen för detta genomförs ca 30 större och mindre pedagogiska utvecklings- och forskningsprojekt årligen. Den elevorienterade delen av verksamheten möter varje år totalt ca 18 000 (25 000) deltagande lärare och elever. Den största

insatsen är Gymnasiedagarna med ca 23 500 besökare varav 13 000 är elever.

Det öppna utbildningslandskapet

Syftet med utbildningssamverkan är att genom samarbete och sambruk skapa arenor för möten, utveckling, idé- och kunskapsutbyte. I arbetet med att medverka till det öppna utbildningslandskapet spelar de olika ledar- och pedagognätverken i GRs regi en avgörande roll. Gymnasieantagningen är ytterligare ett viktigt led i denna strävan, där elevens perspektiv och möjlighet att välja är i centrum.

För 2012 pekas nedanstående satsningsområden ut;

- utveckling av det kontinuerliga arbetet gällande skolformernas samverkansavtal,
- framtagande och implementering av utvecklat antagningssystem,
- fördjupat ungdomsuppföljningsarbete åtföljt av regiongemensamma åtgärder
- utvecklad dialog med fristående skolor,
- regionsamverkan kring yrkesutbildningar,
- samarbete kring de fem introduktionsprogrammen i gymnasieskolan,
- utveckling av nya verktyg för samverkan och nätverk.

Några rader om utbildningssamverkans löpande verksamhet

I de 23 nätverk som finns inom GR Utbildning och som genomför omkring 6–8 möten årligen är samtliga kommuner representerade. Arbetet i dessa innebär för deltagarna ett ömsesidigt lärande till nytta för medlemskommunerna och GR. GRs gymnasieantagning hanterade 2010 drygt 14 900 (15 000) ansökningar till 492 (443) utbildningar vid 78 (73) skolor, kommunala såväl som fristående. 83 procent (80%) av eleverna får sitt förstahandsval tillgodosett. Ser man enbart till sökt utbildning, och inte beaktar vilken skola eleverna sökt till, är värdet 88 procent (84%). GRs medlemskommuner som grupp har högst andel gymnasieelever som fullföljer sin utbildning inom fyra år. 52 procent av 30-åringarna inom GR har eftergymnasial utbildning. Motsvarande andel för riket är 46. GRs samtliga webbplatser för livslångt lärande har drygt 1,3 miljoner besök årligen. Webbplatserna presenterar och tillhandahåller bl.a. gymnasieantagningen, kompetensutvecklingsutbudet, praktikplatser, läromedel, vuxenutbildningsutbud samt jämförande statistik på utbildningsområdet. ●

EKONOMI

Resursfördelning

Budgetöversikt åren 2010–2012

Budgetöversikten på sida 31 visar horisontellt budgeten uppdelad på styrgruppernas verksamhet och övrig verksamhet. För varje verksamhet anges en totalsumma för intäkter samt en specifikation av summan av intäkter som utgörs av årsavgift till GR från kommunerna (medlemsavgift). Vertikalt är indelningen för respektive år (2010–2012) budgeterade intäkter, budgeterade kostnader och budgeterat resultat.

I budgetöversikten kan utläsas att GR förväntas omsätta 268 mkr år 2012, vilket innebär en omsättningsminskning jämfört med de två föregående åren. Omsättningen minskar pga att övriga intäkter minskar. Övriga intäkter utgörs till stor del av deltagaravgifter vid kurser, seminarier, cirklar, konsultationer, konferenser, försäljning av läromedel, gymnasieintagning samt bidrag från staten, Socialstyrelsen, VGR, länsstyrelsen och EU.

Främst minskar omsättningen inom Styrgrupperna Miljö och samhällsbyggnad samt inom Utbildningsgruppen. Övriga intäkter inom Miljö och samhällsbyggnad minskar då det statliga klimatinvesteringsprogrammet (Klimp) nått sitt slut 2011. Det delvis

EU-finansierade projektet Clean shipping, vars arbete handlar om att miljöanpassa transporter med fartyg, går in i en ny fas med en omsättningsminskning 2012. 2011 avslutas arbetet med revidering av den regionala vattenförsörjningsplanen vilken tidigare inneburit ett tillskott av övriga intäkter.

Utbildningsgruppens uppdrag att genomföra Vuxenutbildningar minskar i omfattning 2012. EU-projektet VästKraft, vars syfte är att erbjuda anställda eller uppsagda inom teknikbranschen kompetenshöjande insatser, avslutas 2011.

Gemensam verksamhet under Övrig verksamhet ökar i omsättning 2011 och 2012. Anledningen är främst bidrag från staten och SKL som ett resultat av en nationell satsning på IT (IT-utveckling som stöd till Program för God Äldreomsorg).

Kommunernas årsavgift till GR ökar 2011 och 2012, även de förväntade transfereringarna ökar. För mer information se rubriken Kommunernas årsavgift till GR på sidan 32.

VERKSAMHET	ÅR 2010			ÅR 2011			ÅR 2012		
	Budget- erade intäkter	Budget- erade kostnader	Budget- erat resultat	Budget- erade intäkter	Budget- erade kostnader	Budget- erat resultat	Budget- erade intäkter	Budget- erade kostnader	Budget- erat resultat
STYRGRUPPERNAS VERKSAMHET									
FoU i väst <i>varav årsavgift</i>	14 052 0	-14 052	0	15 119 3 672	-15 119	0	14 619 3 707	-14 619	0
Miljö och samhällsbyggnad <i>varav årsavgift</i>	18 356 8 772	-18 356	0	18 097 8 654	-18 097	0	14 521 8 654	-14 521	0
Sociala- o arbetsmarknadsgruppen <i>varav årsavgift</i>	26 140 5 805	-26 140	0	30 805 5 805	-30 805	0	29 300 5 805	-29 300	0
Utbildningsgruppen <i>varav årsavgift</i>	263 514 15 093	-263 514	0	296 433 15 093	-296 433	0	166 345 15 093	-166 345	0
Styrgruppernas verksamh. Totalt	322 062	-322 062	0	360 454	-360 454	0	224 785	-224 785	0
ÖVRIG VERKSAMHET									
Gemensam verksamhet <i>varav årsavgift</i>	10 036 5 535	-10 600	-564	14 370 6 669	-14 946	-576	15 827 7 626	-16 427	-600
Transfereringar <i>varav årsavgift</i>	25 907 25 731	-25 907	0	27 139 27 139	-27 139	0	26 789 26 789	-26 789	0
Politisk organisation <i>varav årsavgift</i>	819 819	-819	0	1 000 1 000	-1 000	0	1000 1000	-1 000	0
Räntor <i>varav årsavgift</i>	0 0	564	564	0 0	576	576	0 0	600	600
Övrig verksamhet totalt	36 762	-36 762	0	42 509	-42 509	0	43 616	-43 616	0
Verksamhet totalt	358 824	-358 824	0	402 963	-402 963	0	268 401	-268 401	0

Kommunernas årsavgift till GR ►
Balansbudget och nyckeltal 2011–2012 ►

Kommunernas årsavgift till GR

Den totala årsavgiften från kommunerna har mellan 2003 och 2010 beräknats som 68,11 kr per kommuninvånare i respektive kommun. Fr.o.m. 2011 är årsavgiften från kommunerna till GR 74,11 kr per kommuninvånare. Detta grundar sig på två beslut i Förbundsstyrelsen:

- 2010-02-26 togs ett beslut i Förbundsstyrelsen (§ 329) att göra FoU i Väst/GR till en ordinarie verksamhet inom GR. Denna avgift har tidigare fakturerats separat (4 kr/invånare i GR-kommunerna), men kommer från 2011 att faktureras som en del av kommunernas årsavgift till GR.
- 2010-09-24 togs ett beslut i Förbundsstyrelsen att det tillkommer en årsavgift på 2 kr/invånare för Västkoststiftelsen pga höjt bidrag till stiftelsen (§ 367).

Kommunernas årsavgift till GR föreslås vara 74,11 per kommuninvånare även år 2012. Befolkningsutvecklingen inom GR-regionen kommer att ge en ökning av den totala årsavgiften till GR på ca 1 procent.

Tabell: Årsavgiftens fördelning per kommun 2008-2012 (kkr).

Kkr	2008	2009	2010	2011	2012
Ale	1.825	1.845	1.861	2.030	2.038
Alingsås	2.485	2.502	2.537	2.780	2.803
Göteborg	33.358	33.613	34.069	37.598	38.000
Härryda	2.206	2.246	2.287	2.520	2.547
Kungså	4.839	4.900	4.950	5.480	5.539
Kungälv	2.649	2.700	2.743	3.018	3.045
Lerum	2.527	2.568	2.594	2.839	2.855
Lilla Edet	874	874	874	947	932
Mölnådal	4.014	4.048	4.074	4.475	4.509
Partille	2.289	2.295	2.302	2.548	2.582
Stenungså	1.579	1.593	1.611	1.777	1.796
Tjörn	1.019	1.018	1.019	1.109	1.109
Öckerå	833	835	834	911	919
Summa	60.497	61.037	61.755	68.032	68.674
kr/inv	68,11	68,11	68,11	74,11	74,11¹⁾

¹⁾ Årsavgiften 2012 är beräknad utifrån uppgift från SCB om befolkning den 30/9 2010. Avgiften ska baseras på befolkningstal per 31/12 2010, och ska därför ses som preliminär.

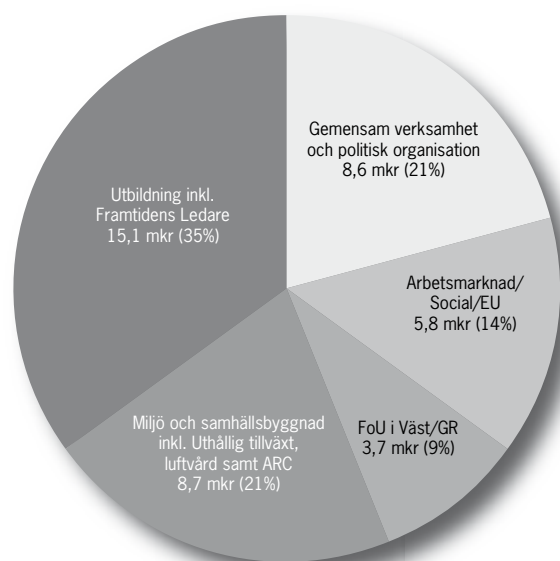
Tabell: Transfereringar år 2012

	Tkr	Motsv. kr/inv
BRG	20 000	21,58
Västkoststiftelsen	3 308	3,57
VästKom	1 704	1,84
Göteborg & Co	1 100	1,19
Europakorridoren	384	0,41
Övriga bidrag*	293	0,32
Summa	26 789	28,91

*) T.ex. Reväst, Miljösamverkan, Miljödiplomering, LTS och ARC

Av den totala budgeterade årsavgiften från kommunerna transfereras ca 39 procent eller 28,91 kr per kommuninvånare vidare till flera andra regionala organisationer. Transfereringen till Västkoststiftelsen ökar 2011 till 3,50 per kommuninvånare + index, vilket ökar de totala transfereringarna 2011. 2012 minskar den budgeterade summan för transfereringar eftersom det ännu inte finns några styrelsebeslut på att transfereringarna till Europa Direkt och Mistra kommer att fortsätta efter 2011.

Årsavgiften till GR, exklusive transfereringar, uppgår till 41,9 mkr, vilket utgör 17,3 procent av GRs omsättning exklusive transfereringar (241,6 mkr). Man kan därmed också säga att till 17,3 procent finansieras GRs styrgrupps verksamhet och övrig verksamhet, exklusive transfereringar, av årsavgifter. Till 82,7 procent finansieras GRs verksamhet av övriga intäkter. Nedan illustreras hur årsavgiften fördelas på GRs styrgrupper och övrig verksamhet exklusive transfereringar.

Balansbudget och nyckeltal 2011–2012

Soliditet definieras här som eget kapital i förhållande till totala tillgångar (rensat från Gryning). Soliditeten anger den finansiella ställningen på lång sikt, dvs. soliditeten visar vilken beredskap det finns för att möta oförutsedda händelser, t.ex. framtida resultatförsämringar. GR:s soliditet är god 2010 och förväntas minska något 2011 för att därefter öka något igen.

Kassalikviditet definieras här som förhållandet mellan omsättningstillgångar (exklusive varulager) och kortfristiga skulder. Kassalikviditeten visar vilken beredskap som finns för att klara de löpande betalningarna. GR har en god likviditet, vilken förväntas bli allt bättre år 2011 och 2012.

Kassaflödet syftar till att redovisa flödet av pengar och är summan av in- och utbetalningar under året.

Belopp i mkr	Bokslut 2009-12-31	Prognos 2010-12-31	Budget 2011-12-31	Budget 2012-12-31
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Immateriella och materiella anläggningstillgångar	2,9	2,5	1,5	1,3
Finansiella anläggningstillgångar	19,9	19,1	19,1	19,1
<i>Summa anläggningstillgångar</i>	<i>22,8</i>	<i>21,6</i>	<i>20,6</i>	<i>20,4</i>
Omsättningstillgångar				
Varulager mm	13,9	35,5	15,5	15,5
Kortfristiga fordringar	42,7	44,6	44,6	44,6
Likvida medel	52,3	34,8	66,9	50,7
<i>Summa omsättningstillgångar</i>	<i>108,9</i>	<i>114,9</i>	<i>127,0</i>	<i>110,8</i>
SUMMA TILLGÅNGAR	131,7	136,5	147,6	131,2
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital	35,6	37,4	37,4	37,4
– därav årets resultat	1,4	1,8	0,0	0,0
Avsättningar	1,2	1,2	1,2	1,2
Kortfristiga skulder	94,9	97,9	109,0	92,6
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	131,7	136,5	147,6	131,2
Soliditet (exkl Gryning)	18,3%	19,0%	17,4%	19,9%
Likviditet (exkl Gryning)	115%	118%	119%	123%
Kassaflöde mkr	-10,2	-17,5	32,1	-16,2

Kommunal samverkan – regional styrka

Göteborgsregionen är en näringsgeografiskt sammanhängande region med en gemensam bostads- och arbetsmarknad. Därför är det nödvändigt att kommunerna löser frågor tillsammans inom olika områden.

GR (Göteborgsregionens kommunalförbund) är en samarbetsorganisation för tretton kommuner i Väst-sverige. GRs uppgift är att verka för samarbete över kommungränserna och vara ett forum för idé- och erfarenhetsutbyte i regionen.

Verksamheten inom GR ska vara till kommunal nytta, samtidigt som den ska stärka regionen, både nationellt och internationellt. Det övergripande syftet är att skapa en attraktiv region med goda levnadsvillkor för alla invånare.

Sammanfattningsvis har GR till uppgift att

- skapa nätverk, sprida idéer och stimulera till erfarenhetsutbyte,
- svara för planering av regional karaktär,
- aktivt bevaka regionens intressen genom uppvaktningar, remissyttranden etc,
- driva gemensamma utvecklingsprojekt tillsammans med medlemskommunerna,
- samordna och stödja kommunerna med kompetenshöjande insatser,
- medverka till en gemensam plattform för omvärldsorientering, debatt och förmedling av framtidsbilder,
- erbjuda service/sambruk på områden där den enskilda kommunens resurser är otillräckliga.

Göteborgsregionens kommunalförbund